

PATENDIAMET

EUIPO

EUROOPA LIIDU
INTELLEKTUAALOMANDI AMET

EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGI KAITSMINE JUHISED

EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGI KAITSMINE

Juhised

Patendiamet
Tallinn 2018

Juhised on välja antud koostöös Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametiga

The Guidelines are published in cooperation with the European Union Intellectual Property Office

Koostaja: Kai Klanberg

Keeletoimetaja: Eve Tammaru

Trükk: GRANO

ISBN 978-9949-7306-0-5 (trükis)

ISBN 978-9949-7306-1-2 (võrguväljaanne pdf)

ISBN 978-9949-7306-2-9 (võrguväljaanne e-pub)

ISBN 978-9949-7306-3-6 (võrguväljaanne html)

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	5
I EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGISÜSTEEM	7
1. Euroopa Liidu kaubamärk.....	7
2. Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet.....	8
3. Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi reguleerivad õigusaktid	10
4. Euroopa Liidu kaubamärk ja riigisisene õigus	11
5. Euroopa Liidu kaubamärgi omaniku õigused ja kohustused.....	12
6. Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi eelised ja puudused.....	14
II EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGI TAOTLUSE ESITAMINE JA MENETLUS.....	17
1. Mida peaks teadma enne ELi kaubamärgi taotluse esitamist.....	17
1.1. Milline tähis võib olla kaubamärk	17
1.2. Kaubad ja teenused	19
1.3. Kaubamärgi registreerimisest keeldumise absoluutsed põhjused	20
1.4. Teiste isikute varasemad õigused ehk registreerimisest keeldumise suhtelised põhjused.....	23
1.5. Euroopa Liidu kollektiivkaubamärk	25
1.6. Euroopa Liidu sertifitseerimismärk	26
2. Euroopa Liidu kaubamärgi taotluse esitamine	27
2.1. Taotluse edastamise viisid.....	27
2.2. Esindatus EUIPOga suhtlemisel	28
2.3. ELi kaubamärgi registreerimise taotluse täitmine	29
2.4. Prioriteet	32
2.5. Riigisisese kaubamärgi vanemus	33
2.6. Euroopa Liidu kaubamärgi registreerimisega seotud lõivud ja nende maksmine.....	34
3. ELi kaubamärgi taotluse menetlemine Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis	35
3.1. Esitamise kuupäeva määramine.....	36
3.2. Taotluse vorminõuete ning kaupade ja teenuste klassifitseerimise kontroll	37
3.3. Varasemate kaubamärkide otsingud	38
3.4. Absoluutsete keeldumispõhjuste ekspertiis	39
3.5. Taotluse avaldamine	40
3.6. Vaidlustusperiood.....	40

3.7. Kolmandate isikute märkused.....	41
3.8. Euroopa Liidu kaubamärgi registreerimine	41
3.9. Kehtivusaja pikendamine.....	41
III EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGI ANDMETE MUUTMINE, TOIMINGUTE TEGEMINE JA MUUTMINE RIIGISISESEKS TAOTLUSEKS	43
1. Andmete ja kaubamärgi muutmine	43
1.1. Kaubamärgi muutmine	43
1.2. Kaupade ja teenuste loetelu muutmine	44
1.3. Nime ja aadressi muudatus	44
2. Toimingud ELi kaubamärgiga	45
2.1. ELi kaubamärgist loobumine.....	45
2.2. ELi kaubamärgi jagamine.....	45
2.3. ELi kaubamärgi üleandmine.....	46
3. Euroopa Liidu kaubamärgi muutmine riigisiseks taotluseks	47
IV EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGISÜSTEEMI JA MÄRKIDE RAHVUSVAHELISE REGISTREERIMISE MADRIDI SÜSTEEMI KOKKUPUUTEKOHAD.....	50
1. Euroopa Liidu märkimine rahvusvahelises registreeringus	51
1.1. Rahvusvahelise taotluse esitamine	51
1.2. Menetlus EUIPOs.....	53
1.3. Rahvusvahelise registreeringu Euroopa Liidu märkimise muutmine liikmesriigi kaubamärgi taotluseks	55
2. Euroopa Liidu kaubamärgil põhinev Madridi protokolli kohane kaubamärgi rahvusvaheline registreerimine.....	56
V ELEKTROONILINE SUHTLUS JA AVALIK TEAVE	58
1. Elektrooniline suhtlus ja veebiteenused	58
2. Perioodilised väljaanded	59
3. Avalikud andmebaasid	59

SISSEJUHATUS

Käesolevates juhistes käsitletakse Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi, mis võimaldab ühe taotluse esitamisega saada õiguskaitsse kaubamärgile, mis kehtib kogu Euroopa Liidu territooriumil. Väljaanne on suures osas praktilise suunitlusega, olles mõeldud eelkõige ettevõtjatele, kes tahavad kaitsta oma kaubamärki Euroopa Liidu tasandil, plaanivad esitada ELi kaubamärgi taotlust või on juba ELi kaubamärgi omanikud.

Väljaande esimeses osas antakse kokkuvõtlik ülevaade Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemist – mis on ELi kaubamärk ning millised on kaubamärgiomaniku õigused ja kohustused, milline roll on Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametil (EUIPO) ning millised õigusaktid reguleerivad ELi kaubamärgi registreerimist. Samuti tutvustatakse ELi kaubamärgisüsteemi ja liikmesriikide kaubamärgiõiguse kokkupuutepunkte ning antakse lühiülevaade ELi kaubamärgisüsteemi eelistest ja puudustest võrreldes teiste kaubamärkidele õiguskaitsse taotlemise võimalustega.

Teises osas tutvustatakse ELi kaubamärgi taotluse esitamisega seotud nüansse. Antakse teada, millele peaks kaubamärgi taotleja tähelepanu pöörama enne taotluse esitamist, sealhulgas tutvustatakse ELi kaubamärgi kujutamisele esitatavaid nõudeid, kaubamärgiliike ning registreerimisest keeldumise võimalikke põhjuseid. Ühtlasi antakse juhiseid kaubamärgitaotluse täitmiseks ja edastamiseks, tutvustatakse prioriteedi- ja vanemusnõude esitamise tingimusi ning antakse ülevaade ELi kaubamärgi registreerimisega seotud lõivudest. Lisaks antakse teises osas ülevaade EUIPOs läbiviidavatest menetlustoimingutest, taotluse esitamisest kuni kaubamärgi registrisse kandmiseni, ning tutvustatakse kolmandate isikute võimalusi esitada vastuväiteid ja vaidlustada kaubamärgi registreerimist.

Juhiste kolmandas osas tutvustatakse, milliseid muudatusi on võimalik ELi kaubamärgi taotlusesse või registreeringusse sisse viia ning milliseid toiminguid saab taotluse või registreeringuga teha. Veel tutvustatakse ELi kaubamärgi või kaubamärgi taotluse liikmesriigi riigisiseseks taotluseks muutmise võimalust ja tingimusi, mida on oluline teada juhul, kui ELi kaubamärgi registreerimisest on keeldutud või kaubamärk kehtivuse kaotanud, kuid kaubamärgist tulenevaid õigusi soovitakse siiski säilitada konkreetsetes Euroopa Liidu liikmesriigis.

Väljaande neljandas osas käsitletakse Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi ja märkide rahvusvahelise registreerimise Madridi süsteemi omavahelisi seoseid. Tutvustatakse Euroopa Liidu märkimise võimalust rahvusvahelise registreeringu taotluses, mille tulemusena saadakse kaubamärgile sama toimega õiguskaitsse, kui on ELi kaubamärgil ning käsitletakse sellise taotluse menetluse eripärasid. Samuti

tutvustatakse ELi kaubamärgi taotlejale ja omanikule võimalust laiendada oma kaubamärgi kaitset väljapoole Euroopa Liidu piire, esitades ELi kaubamärgil põhineva rahvusvahelise registreerimise taotluse.

Viimases osas tutvustatakse lühidalt elektroonilise suhtlemise võimalusi EUIPOga ja pakutavaid veebiteenuseid, ameti avaldatavaid perioodilisi väljaandeid ning avalikke andmebaase, mis on kasulikud abivahendid ELi kaubamärgisüsteemi kasutajatele.

Juhiste koostamisel on peamiselt tuginetud ELi kaubamärgi määruses ja rakendusmääruses sätestatule, EUIPO menetlusjuhendile ning ameti veebilehel toodud teabele.

I EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGISÜSTEEM

1. Euroopa Liidu kaubamärk

Euroopa Liidu kaubamärk (edaspidi ELi kaubamärk) on kaubamärk, mis kehtib kogu Euroopa Liidu territooriumil ning mis on registreeritud Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis (edaspidi EUIPO¹/amet) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (edaspidi ELi kaubamärgi määrus/ELKMM) sätestatu kohaselt.

Euroopa Liidu kaubamärgisüsteem loodi 20. detsembril 1993 vastu võetud Euroopa Ühenduse Nõukogu määrusega nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta eesmärgiga edendada majandustegevuse harmoonilist arengut Euroopa Liidus ning pakkuda ettevõtjatele ühisturul samalaadseid õiguslikke tingimusi, mis valitsevad riigisisestel turgudel.

Kaubamärkide õiguskaitse üks põhiprintsiipe on territoriaalsus. See tähendab, et registreerides kaubamärgi ühes riigis selle riigi seaduste alusel saab märk õiguskaitse üksnes selle riigi territooriumil. Igas Euroopa Liidu liikmesriigis on oma tööstusomandi õiguskaitse amet (Eestis Patendiamet) ja kaubamärkide õiguskaitset reguleerivad õigusaktid ning võimalus kaitsta riigisisest kaubamärki. Erandiks on Belgia, Holland ja Luksemburg, kus kehtib ühine regionaalne Beneluxi kaubamärk. ELi kaubamärgi õiguskaitse territoriaalseks ulatuseks on kogu Euroopa Liit.

Kaubamärgile Euroopa Liidus tervikuna õiguskaitse taotlemiseks on kaks võimalust:

- ELi kaubamärgi taotluse esitamine EUIPOle;
- kaubamärgi registreerimine märkide rahvusvahelise registreerimise Madridi kokkuleppe protokoll (edaspidi Madridi protokoll) alusel, märkides Euroopa Liidu üheks lepinguosaliseks, mille territooriumil kaitset taotletakse. Sellisel registreerimisel on sama toime kui otse EUIPOle esitatud ELi kaubamärgi taotluse puhul.

ELi kaubamärgi õiguskaitse põhiprintsiip on **ühitsus**. See tähendab, et kaubamärgi mõju on ühetaoline kogu Euroopa Liidus ning selle geograafilist kaitseulatust ei ole võimalik piirata üksikute liikmesriikidega. ELi kaubamärki saab registreerida, üle anda, kehtetuks tunnistada, sellest loobuda ja selle kasutamist keelata üksnes kogu liidu suhtes tervikuna.

¹ European Union Intellectual Property Office.

ELi kaubamärk annab selle omanikule kaubamärgi kasutamise ainuõiguse ning õiguse takistada kolmandatel isikutel ilma tema nõusolekuta kasutada kaubandustegevuses identseid ja sarnaseid tähiseid identsete ja samaliigiliste kaupade või teenuste tähistamiseks Euroopa Liidus.

ELi kaubamärk registreeritakse kümneks aastaks ning selle kehtivust on võimalik pikendada kümne aasta kaupa määramatu aja jooksul.

ELi kaubamärgi omanikuks võib olla iga füüsiline või juriidiline isik.

2. Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet

Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Amet on Euroopa Liidu kaubamärkide ja disainilahenduste registreerimise institutsioon, mis asub Alicante, Hispaanias. Amet asutati Euroopa Ühenduse Nõukogu määrusega 1994. aastal ning alustas kaubamärkide registreerimismenetlusega 1996. aastal. 2003. aastal lisandus disainilahenduste registreerimine. Kuni 23. märtsini 2016 kandis amet nime Siseturu Ühtlustamise Amet (kaubamärgid ja disain), lühendatult OHIM.

EUIPO on Euroopa Liidu detsentraliseeritud asutus. Asutuse järelevalvet teevad Euroopa Komisjon ja Euroopa Parlament, kuid ametil on õiguslik, halduslik ja rahanduslik autonoomia. EUIPOt haldab haldusnõukogu ja eelarvekomitee, kuhu kuulub igast liikmesriigist üks esindaja, kaks esindajat Euroopa Komisjonist ja üks esindaja Euroopa Parlamendist. Ametit esindab tegevdirektor, kelle nimetab ametisse Euroopa Liidu Nõukogu haldusnõukogu ettepanekul. EUIPO annab tööd ligikaudu 800 inimesele üle terve Euroopa. Ametil on viis töökeelt – inglise, prantsuse, saksa, hispaania ja itaalia keel – ning taotlusi menetletakse ELi 23 ametlikus keeles.

EUIPO peamine ülesanne on ELi kaubamärkide ja disainilahenduste registreerimise süsteemide haldamine. Selleks viiakse läbi ekspertiisi, registreerimise, vaidlustamise, tühistamise ja kehtetuks tunnistamise menetlustoiminguid. EUIPO haldab ka avalikke registreid, tutvustab ELi kaubamärkide ja disainilahenduste süsteeme avalikkusele ning osaleb oma tegevusvaldkonnaga seotud rahvusvahelistes projektides.

EUIPO teeb tihedat koostööd asutuste ja organisatsioonidega nii Euroopa Liidus kui väljaspool, sealhulgas liikmesriikide ametite, Euroopa Patendiameti (EPO), Maailma Intellektuaalomandi Organisatsiooni (edaspidi WIPO) ning kasutajate organisatsioonidega (INTA, ECTA, AIM jt), samuti Aafrika intellektuaalomandi organisatsioonide, USA, Jaapani, Türgi, Hiina, Venemaa, Mehhiko ja teiste riikide

ametitega. Läbi viiakse mitmesuguseid intellektuaalomandialaseid koolitusi ja seminare nii riikide ametite ekspertidele, Euroopa Kohtu kohtunikele kui kasutajate organisatsioonide liikmetele.

EUIPO üks strateegiline siht on luua hästi toimiv kasutajakeskne Euroopa intellektuaalomandi võrgustik ning muuta kaubamärkide ja disainide registreerimise protsess kasutajatele lihtsamaks ja ühtlasemaks. Selle eesmärgi saavutamiseks viiakse läbi ulatuslikke koostööprojekte, millesse on suuremal või vähemal määral kaasatud kõigi liikmesriikide intellektuaalomandiametid. Välja on arendatud mitmeid infotehnoloogilisi lahendusi, mis lihtsustavad nii ametite tööd kui pakuvad kasutajatele ligipääsu eri veebipõhiste teenustele. EUIPO eestvedamisel on algatatud mitmeid lähenemisprojekte, mille eesmärk on lähendada ametite ekspertisipraktikat.

Alates 2012. aastast tegutseb EUIPO juures intellektuaalomandiga seotud õigusrikkumiste Euroopa vaatluskeskus, mille olulisim eesmärk on hõlbustada ja toetada liikmesriikide ametiasutuste, erasektori ja Euroopa Liidu institutsioonide tegevust intellektuaalomandi õiguste rikkumise vastases võitluses. Keskus koondab nii avaliku kui erasektori spetsialiste ja huvigruppide esindajaid. Vaatluskeskuse ülesannete hulka kuulub üldsuse intellektuaalomandialase teadlikkuse tõstmine ning koostöö ja teabevahetuse edendamine nii Euroopa Liidu liikmesriikide kui kolmandate riikide intellektuaalomandi valdkonnas tegutsevate ametiasutustega. Keskus viib läbi koolitusi ning arendab infotehnoloogilisi vahendeid teabevahetuse paremaks korraldamiseks, nagu näiteks intellektuaalomandiõiguste jõustamise andmebaas EDB (Enforcement Database), võltsimisvastane teabevahend ACIST (Anti-Counterfeiting Intelligence Support Tool) ning orbteoste andmebaas.

EUIPO pöörab suurt tähelepanu oma teenuste nüüdisajastamisele ja kasutajasõbralikumaks muutmisele, esmajoones elektroonilise asjaajamise arendamisele. Ameti suhtlus kasutajatega toimub peamiselt elektroonilisel teel. Avalikuks kasutamiseks on välja töötatud mitmeid kasutajasõbralikke andmebaase.²

Aasta-aastalt on EUIPOle esitatavate ELi kaubamärgi taotluste arv märkimisväärselt kasvanud – kui 1996. aastal esitati üle 43 000 taotluse, siis 2017. aastal juba üle 146 000, millest 99% esitati elektrooniliselt. Koos taotluste arvuga on kasvanud ka kaebuste ja vastulausete hulk. 2017. aastal esitati üle 2700 kaebuse ja üle 18 500 vastulause.³

² Vt V osa 3. ptk „Avalikud andmebaasid“.

³ EUIPO aastaraamat 2017.

Vaatamata suurele taotluste hulgale püüab EUIPO pidevalt vähendada nende menetlemise aega. Loodud on kiirmenetlussüsteem (Fast Track), mis võimaldab teatud tingimuste täitmisel läbida registreerimisprotsess kiiremini kui tavamenetluse puhul. 2017. aastal seati eesmärgiks jõuda tavamenetluse korral taotluste esitamisest avaldamiseni 7–10 nädala ja registreerimiseni 5–6 kuu jooksul. Kiirmenetluse korral olid eesmärgid vastavalt 3–4 nädalat ja 4–5 kuud. Nendest tähtaegadest on valdavalt suudetud ka kinni pidada (v.a vastulausete ja kaebuste korral).

3. Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi reguleerivad õigusaktid

Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi ja EUIPO tegevust reguleerivad mitmed õigusaktid.

Esmase kaubamärgialase dokumendina võttis Euroopa Ühenduse Nõukogu 21. detsembril 1988 vastu direktiivi 89/104/EMÜ kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta, mida kodifitseeriti Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. oktoobri 2008 direktiiviga 2008/95/EÜ. Hiljem leiti, et kõnealuses direktiivis tuleks teha mitmeid muudatusi ning selguse huvides direktiiv uuesti sõnastada. 16. detsembril 2015 võtsidki Euroopa Parlament ja nõukogu vastu direktiivi (EL) 2015/2436 kaubamärke käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (edaspidi kaubamärgidirektiiv). Nimetatud dokument on aluseks nii riigisisestele õigusaktidele kui ka ELi kaubamärgi määrusele.

ELi kaubamärkide kaitse ühtne süsteem, mille kohaselt liidu tasandil kaitse saamiseks tuleb esitada taotlus EUIPOle, loodi 20. detsembril 1993 vastu võetud nõukogu määrusega (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta, mis kodifitseeriti nõukogu 26. veebruari 2009. aasta määrusega (EÜ) nr 207/2009.

Euroopa Liidu kaubamärgi õiguskaitset reguleeriv olulisim õigusakt on 14. juunil 2017 vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELi kaubamärgi määrus/ELKMM), mis asendab eelnimetatud määrusi. Selles õigusaktis on muu hulgas reguleeritud nõuded ELi kaubamärgile ja kaubamärgi taotlusele, kaubamärgi registreerimise kord, ELi kaubamärgi omaniku õigused ja kohustused, kaubamärgi registreerimisest keeldumise, tühistamise ja kehtetuks tunnistamise põhjused, ameti menetlus ning kaubamärgi registreerimisega seotud tasud ja nende maksmise kord.

ELi kaubamärgi määrus on rakendatud 5. märtsil 2018 vastu võetud komisjoni rakendusmäärusega (EL) 2018/626 (edaspidi rakendusmäärus/ELKMRM), millega nähakse ette ELi kaubamärgi määruse teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad. Lisaks võeti 5. märtsil 2018 vastu komisjoni delegeeritud määrus (EL)

2018/625, millega täiendatakse ELi kaubamärgi määrust teatud menetluslikes küsimustes. Muu hulgas määratakse selles kindlaks ELi kaubamärgi registreerimisele vastulause esitamise ja menetlemise kord, ELi kaubamärgi tühistamise ja kehtetuks tunnistamise kord ning reguleeritakse apellatsioonikodade tegevust ja struktuuri.

EUIPO tegevdirektor annab välja otsuseid ja teateid, mis reguleerivad ameti sise- mist töökorraldust. Kaubamärgi- ja disainimenetluse ametisisese praktika ühtlustamiseks on koostatud mitmed juhendid, mis on juhtnööriks ameti töötajatele ja informatsiooniks avalikkusele. Apellatsioonikomisjonide sise- mist tööd reguleerivad komisjoni presiidiumi otsused.

Põhilised Euroopa Liidu kaubamärki puudutavad rahvusvahelised lepingud on tööstusomandi kaitse Pariisi konventsioon, intellektuaalomandi õiguste kaubandus- aspektide leping (TRIPS), kaubamärgiõiguse leping, kaubamärgiõiguse Singa- puri leping, märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahe- lise klassifikatsiooni Nizza kokkulepe, märkide registreerimisel kasutatava rah- vusvahelise kujutiselementide klassifitseerimise Viini leping ning märkide rahvus- vahelise registreerimise Madridi kokkuleppe protokoll.

4. Euroopa Liidu kaubamärk ja riigisisene õigus

Euroopa Liidu kaubamärgisüsteem pakub ühtset kaubamärkide õiguskaitset kogu liidu territooriumil, eksisteerides samas paralleelselt liikmesriikides kehtiva riigi- sise kaubamärgiõigusega. Ühe liikmesriigi territooriumil kehtivad korraga nii ELi kaubamärgid kui ka riigisiselt registreeritud kaubamärgid ja Madridi proto- kolli kohased rahvusvahelised registreeringud. ELi kaubamärgisüsteemi eesmärk ei ole kindlasti asendada liikmesriikide riigisiseseid kaubamärgisüsteeme, vaid pigem pakkuda ettevõtjatele valikuvõimalust kaubamärgiõiguste kaitsmisel. Ette- võtjatel, kes tegutsevad lokaalsemalt ning ei soovi kaitsta oma kaubamärki kogu Euroopa Liidus, jääb alati võimalus registreerida kaubamärk üksnes riigisiselset.

Euroopa Liidu ja liikmesriikide riigisiseste kaubamärgisüsteemide vahel on mit- meid kokkupuutepunkte ning õiguslikke seoseid, muu hulgas:

- ELi kaubamärke ja riigisiseseid kaubamärke võetakse vastastikku arvesse kui varasemat õigust. Varasem liikmesriigi kaubamärk annab õiguse vaidlustada ELi kaubamärgi registreerimist ning vastupidi – ELi kaubamärgi omanikul on varasem õigus hilisemate kaubamärkide või muude õiguste ees kõigis liidu liikmesriikides;

- kui ELi kaubamärgi taotlejal või omanikul juba kehtib mõnes liikmesriigis samale kaubamärgile varasem õiguskaitsse, võib ta nõuda ELi kaubamärgile varasema kaubamärgi vanemust vastavas liikmesriigis;⁴
- ELi kaubamärgi või selle taotluse võib muuta liikmesriigi riigisiseseks taotluseks, kui ELi kaubamärk on kaotanud kehtivuse, kaubamärgi registreerimisest on keeldutud, taotlus on tagasi võetud või tagasi võetuks loetud;⁵
- ELi kaubamärgiõiguste rikkumise korral, sh sanktsioonide rakendamisel, kohaldatakse peamiselt liikmesriikide õigusnorme. Rikkumisjuhtumite lahendamine kuulub liikmesriikide selliste kohtute kompetentsi, kellel on neile ELi kaubamärgi määrusega omistatud vastav pädevus.

Seega peab ELi kaubamärgi taotleja ja omanik arvestama liikmesriikide kaubamärgiõigusega ning kaubamärgi riigisisest registreerimist taotlev ettevõtja juba kehtivate ELi kaubamärkide õiguskaitsesega.

5. Euroopa Liidu kaubamärgi omaniku õigused ja kohustused

Euroopa Liidu kaubamärgi registreerimine annab selle omanikule kaubamärgi kasutamise ainuõiguse liidu territooriumil.

ELi kaubamärgi omanikul on õigus takistada kolmandatel isikutel ilma tema loata kasutada äritegevuse käigus:

- kaubamärgiga identseid tähiseid identsete kaupade või teenuste puhul;
- kaubamärgiga identseid ja sarnaseid tähiseid identsete ja sarnaste kaupade või teenuste puhul, kui on tõenäoline nende segiajamine üldsuse poolt, sealhulgas tähise seostamine kaubamärgiga;
- üldtuntud ELi kaubamärgi puhul märgiga identseid ja sarnaseid tähiseid nii sama- kui eriliigiliste kaupade või teenuste puhul, kui see tähendaks ELi kaubamärgi eristusvõime või maine ebaausat ärakasutamist või kahjustamist.

Muu hulgas on ELi kaubamärgi omanikul õigus keelata oma kaubamärgi või sellega eksitavalt sarnase tähise kandmist kaupadele või pakenditele, selliste kaupade pakkumist, turulelaskmist või sel otstarbel ladustamist, importimist ja eksportimist, tähise all teenuste pakkumist, tähise kasutamist ärinimena või selle osana ning äridokumentidel või reklaamis. ELi kaubamärgi omanikul on ka õigus takistada identse või eksitavalt sarnase tähisega kaupade toomist liidu tolliterritooriumile ilma neid vabasse ringlusse laskmata, kui need pärinevad kolmandast riigist.

⁴ Vt II osa 2.5. ptk „Riigisisese kaubamärgi vanemus“.

⁵ Vt III osa 3. ptk „Euroopa Liidu kaubamärgi muutmine riigisiseseks taotluseks“.

Kui kolmas isik teeb nimetatud tegevusi kaubamärgiomaniku nõusolekuta, rikub ta sellega kaubamärgiomaniku ainuõigust.

ELi kaubamärgi omanik saab võidelda nende rikkumistega, võttes abiks ELi kaubamärgi määruses sätestatud meetmed, mis puudutavad vaidlusi ELi kaubamärkide rikkumise ja kehtivuse üle.⁶ Esmajoones võib kaubamärgiomanik rikkumiste tuvastamiseks ja sanktsioonide kohaldamiseks pöörduda ELi kaubamärgikohtute poole (kohtud, mis on igas liikmesriigis määratud täitma neile ELi kaubamärgi määrusega pandud ülesandeid). Lisaks on ELi kaubamärgi omanikul võimalik esitada Euroopa Liidu tolliametitele taotlus tollimeetmete rakendamiseks, et toll peaks kinni võltsimiskahtlusega kauba.

ELi kaubamärgi omanikul on õigus vaidlustada hilisemate ELi kaubamärkide ja liikmesriikide riigisiseste kaubamärkide registreerimist ning Madridi protokolliga kohaselt registreeritud rahvusvahelistele kaubamärkidele Euroopa Liidus õiguskaitses andmist, kui ta arvab, et see rikub tema õigusi.

ELi kaubamärgi omanikul on õigus anda oma kaubamärk üle teisele isikule ning anda litsentse kaubamärgi kasutamiseks.

Oma õiguste säilitamiseks peab ELi kaubamärgi omanik kaubamärki realselt kasutama seoses nende kaupade ja teenustega, mille suhtes märk on registreeritud. Kui kaubamärki ei ole mõjuva põhjuseta viie järjestikuse aasta jooksul kasutatud, võidakse asjast huvitatud isiku taotluse põhjal kuulutada kaubamärgiomaniku õigused tühistatuks.⁷

ELi kaubamärgi omanik võib nõuda, et kaubamärgi esitamisel sõnaraamatutes, entsüklopeediate ja teistes teatmeteostes lisataks märke selle kohta, et tegemist on registreeritud kaubamärgiga. Selline meede takistab kaubamärgi muutumist kauba või teenuse üldnimetuseks, mis võib samuti olla kaubamärgi tühistamise põhjuseks.

ELi kaubamärk ei anna selle omanikule õigust keelata kolmandatel isikutel kasutada kaubandustegevuses enda kui füüsilise isiku nime ja aadressi ning kaupade või teenuste omadusi näitavaid tähiseid. Samuti ei või keelata ELi kaubamärgi kasutamist, kui see on vajalik märgi omaniku kaupadele või teenustele osutamiseks, eelkõige nende otstarbe näitamiseks, näiteks varuosade ja lisaseadmete puhul, kui kaubamärgi kasutamisel järgitakse ausat tööstus- või kaubandustava.⁸

⁶ ELKMMi artiklid 123–133.

⁷ ELKMMi artiklid 18 ja 58 (1) (a).

⁸ ELKMMi artikkel 14.

ELi kaubamärgi omanikul ei ole õigust keelata kaubamärgi edasist kasutamist seoses kaupadega, mis on Euroopa Majanduspiirkonna turule lastud kaubamärgi-omaniku enda poolt või tema loal, välja arvatud juhul, kui kaubamärgiomanikul on õiguspärane põhjus olla vastu kaupade täiendavale turustamisele, eriti kui kaupade olukord on pärast turuleviimist muutunud või kahjustada saanud.⁹

6. Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi eelised ja puudused

Kaubamärgi kaitsmiseks Euroopa Liidu riikides on kolm võimalust:

- 1) kaubamärgi registreerimine eraldi igas liikmesriigis riigisisese kaubamärgina vastava riigi tööstusomandi õiguskaitsese keskametis;
- 2) kaubamärgi rahvusvaheline registreerimine Madridi protokolli alusel, märkides ära need liikmesriigid, kus kaitset soovitakse;
- 3) Euroopa Liidu kaubamärk.

Enne otsustamist, milline tee kaubamärgi kaitsmiseks valida, peaks ettevõtja kaaluma kõigi variantide eeliseid ja puudusi ning põhjalikult läbi mõtlema, milline nendest vastab kõige rohkem tema vajadustele ja võimalustele.

Kui ettevõtja soovib kaitsta kaubamärki üksnes ühes-kahes liikmesriigis, võib majanduslikult soodsamaks osutuda kaubamärgi registreerimine riikide **riigisisese kaubamärgina**. Samas peab arvestama sellega, et taotlus tuleb esitada vastava liikmesriigi keeles, menetlus toimub liikmesriigi seaduste järgi ning tihti on vaja välisriigis kaubamärgikaitsese taotlemisel palgata esindajaks kohalik patendivolinik, mis omakorda võib suurendada menetluse kogumaksumust märkimisväärselt.

Kaubamärgi **rahvusvaheliseks registreerimiseks** Madridi protokolli alusel peab taotlejal eelnevalt olema registreeritud kaubamärk või esitatud taotlus päritoluriigis. Süsteemi eeliseks on see, et ühe taotluse esitamisega saab kaitset taotleda paljudes riikides üle maailma. Lisaks üksikute liikmesriikide märkimisele on võimalik ära märkida ka Euroopa Liit tervikuna, sel juhul saab sama toimega õiguskaitsese kui ELi kaubamärgi registreerimisel otse EUIPOs.¹⁰ Patendivoliniku palkamine võib olla vajalik üksnes registreerimist takistavate asjaolude ilmnemisel mõnes märgitud riigis. Süsteemi üheks puuduseks võib pidada rahvusvahelise registreeringu sõltuvust põhitaotlusest või põhiregistreeringust – kui see viie aasta jooksul mingil põhjusel tühistatakse või kehtetuks muutub, kaotab kehtivuse ka rahvusvaheline registreering. Lisaks tasudele iga märgitud riigi eest tuleb tasuda lõive ka WIPO Rahvusvahelisele Büroole, kes süsteemi haldab, mis võib aga kokkuvõttes osutada siiski soodsamaks kui kõigis riikides eraldi kaubamärgi registreerimine.

⁹ ELKMMi artikkel 15.

¹⁰ Vt IV osa 1. ptk „Euroopa Liidu märkimine rahvusvahelises registreeringus“.

Kuna iga riik menetleb registreeringut lähtudes oma seadustest ja praktikast, võib kaubamärk saada õiguskaitse märgitud riikides eri aja jooksul.

Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi peamine eelis on kahtlemata see, et ettevõtjale võimaldatakse ühe menetlussüsteemiga saada õiguskaitse kaubamärgile, mis kehtib kogu Euroopa Liidu territooriumil.

ELi kaubamärgisüsteem pakub ühtset registreerimismenetlust, mille eelised on:

- üks taotlus;
- üks menetlemise keel;
- üks administratiivne keskus;
- üks õiguslik regulatsioon;
- üks tasude süsteem.

Taotlus on võimalik esitada elektrooniliselt ning seda saab teha kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes¹¹, kaasa arvatud eesti keeles. Seega on ELi kaubamärgi taotlemine tehtud ettevõtjale võimalikult lihtsaks.

Euroopa Liidu laienemise korral laieneb kõigi ELi kaubamärkide õiguskaitse automaatselt uutesse liikmesriikidesse ilma igasuguste formaalsuste või täiendavate lõivudeta.

ELi kaubamärgi tegeliku kasutamise nõude täitmine võib olla lihtsam kui igas liikmesriigis eraldi registreeritud märkide puhul, kuna Euroopa Liitu käsitatakse ühtse territooriumina. Kui kaubamärk on registreeritud liikmesriikides eraldi, peab kaubamärgiomanik seda ka kõigis nendes riikides kasutama, vastasel korral riskib ta oma kaubamärgiõiguste tühistamisega. ELi kaubamärgi kasutamise nõude täitmiseks võib olla piisav, kui märki kasutatakse ainult osal liidu territooriumil. Seega on kaubamärgiomanikul aega oma äritegevust järk-järgult laiendada, omades samal ajal kaubamärgi õiguskaitset kogu Euroopa Liidu territooriumil.

ELi kaubamärgi registreerimine on suhteliselt soodne võrreldes kaubamärgi registreerimisega mitmes liikmesriigis eraldi riigisisese või rahvusvahelise kaubamärgina. Samas on see aga tunduvalt kallim kui kaubamärgi riigisisene registreerimine üksnes Eestis. Seega peaks ettevõtja põhjalikult kaaluma, kui ulatuslikku kaitset ta oma kaubamärgile vajab. Eesti väikeettevõtjale, kes tegutseb vaid kitsal kohalikul turul, võib olla piisav oma kaubamärgi kaitsmine ainult Eesti territooriumil.

¹¹ EUIPO menetluses kasutatava dokumentatsiooni ja dokumentide tõlgete puhul on siin ja edaspidi kõigi Euroopa Liidu ametlike keelte all silmas peetud kõiki ametlikke keeli, välja arvatud iiri keel.

ELi kaubamärgisüsteemi peamine puudus on otseselt seotud selle põhiprintsiibi ehk ühtsusega. Lisaks eeliste peitub ühtsuse põhimõttes ka teatud risk. Nimelt võib ELi kaubamärgi taotleja või omanik kaotada kaubamärgi taotluse või registreeritud kaubamärgi, kui selle suhtes kehtib mõni keeldumispõhjus kas või ühesainsas liikmesriigis. Näiteks kui sõnalisel tähisel on kaupa kirjeldav tähendus ühe liikmesriigi keeles või kui ühes liikmesriigis on riigisiselt registreeritud varasem sarnane kaubamärk, võib EUIPO kaubamärgitaotluse tagasi lükata või juba registreeritud kaubamärgi kehtetuks tunnistada. Taotluse esitamise lõivu sellisel juhul tagasi ei maksta, seega oleks tegemist märkimisväärse rahalise kaotusega. Riskide maandamiseks tuleks enne taotluse esitamist uurida kaubamärgi võimalikku tähendust Euroopa Liidu eri keeltes ja teha otsinguid kõikides kättesaadavates kaubamärkide andmebaasides.

II EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGI TAOTLUSE ESITAMINE JA MENETLUS

1. Mida peaks teadma enne ELi kaubamärgi taotluse esitamist

Käesolev peatükk tutvustab küsimusi, mida ELi kaubamärgi taotlejal on oluline teada enne taotluse esitamist, et saada õiguskaitse, mis kõige paremini vastab tema vajadustele, ning vähendada võimalikke riske kaubamärgi registreerimisel. Läbi tuleks mõelda, millisele tähisele ning milliste kaupade ja teenuste suhtes kaitset soovitakse. Samuti võiks olla kursis asjaoludega, mis võivad saada kaubamärgi registreerimisel takistuseks ning mille tõttu võidakse kaubamärgi registreerimisest keelduda. Tutvustatakse ka ELi kaubamärgi eriliike kollektiivkaubamärki ja sertifitseerimismärki.

1.1. Milline tähis võib olla kaubamärk

Kaubamärk on tähis, millega on võimalik eristada ühe isiku kaupu või teenuseid teise isiku samaliigilistest kaupadest või teenustest. Registreerimiseks peab kaubamärk olema eristav ega tohi kirjeldada pakutavaid kaupu või teenuseid.¹² Samuti ei tohi kaubamärgi kasutamine rikkuda teiste isikute varem omandatud õigusi.¹³

ELi kaubamärgina registreerimiseks esitavat tähis peab vastama kaubamärgi kujutamise nõuetele – kaubamärki võib kujutada mis tahes asjakohasel kujul üldiselt kättesaadavat tehnoloogiat kasutades, tingimusel et märki on võimalik registris esitada viisil, mis on selge, täpne, iseenesest täielik, kergesti kättesaadav, arusaadav, püsiv ja objektiivne, nii et pädevatel asutustel ja üldsusel oleks võimalik teha selgelt ja täpselt kindlaks kaubamärgiomanikule tagatud kaitse sisu.¹⁴ 1. oktoobril 2017 kaotati muutmismäärusega (EL) 2015/2424 kaubamärgi graafilise kujutavuse nõue. See tähendab, et kui kaubamärk vastab ühele ametis aktsepteeritud kaubamärgi liigile ja seda saab esitada vastuvõetavas vormingus, ei pea seda graafiliselt kujutama, vaid võib, olenevalt kaubamärgiliigist, esitada taotluses ka näiteks heli- või videofailina.

¹² Vt II osa 1.3. ptk „Kaubamärgi registreerimisest keeldumise absoluutsed põhjused“.

¹³ Vt II osa 1.4. ptk „Teiste isikute varasemad õigused ehk registreerimisest keeldumise suhtelised põhjused“.

¹⁴ ELKMRMi artikkel 3 (1).

ELi kaubamärgi liigid ja nende kujutamiskiivid:¹⁵

- a) sõnamärk – kaubamärk, mis koosneb üksnes sõnadest või tähtedest, numbritest, muudest standardsetest tüpograafilistest märkidest või nende kombinatsioonist. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse märgi reproduktsioon standardkirjas ja -vormingus, ilma graafiliste elementide või värvideta;
- b) kujutismärk – kaubamärk, mille juures on kasutatud mittestandardseid stiliseeritud kirjamärke või vormingut, graafilisi elemente või värvi, sh märgid, mis koosnevad üksnes kujutiselementidest või sõnaliste ja kujutiselementide kombinatsioonist. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse märgi reproduktsioon koos kõigi selle elementide ja vajaduse korral värvidega;
- c) kujumärk ehk ruumiline märk – kaubamärk, mis koosneb ruumilisest kujundist või laieneb sellele. See võib olla anum, pakend, toode ise või nende välimus. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse kas kuju graafiline või fotoreproduktsioon, mis võib hõlmata eri vaateid;
- d) asendimärk – kaubamärk, mis moodustub erilisest viisist, kuidas märk on tootele asetatud või kinnitatud. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse reproduktsioon, mis võimaldab kindlaks määrata märgi asendi ja suuruse või proportsiooni asjaomase kauba suhtes. Elementid, mis ei kuulu registreeritava eseme juurde, tähistatakse visuaalselt eelistatavalt katkend- või punktiirjoonega. Lisada võib kirjelduse, mis täpsustab, kuidas märk on kaubale kinnitatud;
- e) mustrimärk – kaubamärk, mis koosneb üksnes reeglipäraselt korduvatest elementidest. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse reproduktsioon, millel on näha märgi kordumismuster. Lisada võib kirjelduse, mis täpsustab, kuidas selle elementid reeglipäraselt korduvad;
- f) värvimärk – kaubamärk, mis koosneb vaid ühest piirjoonteta värvitoonist või värvitoonide kombinatsioonist. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse värvireproduktsioon või reproduktsioon värvide kombinatsiooni süstemaatilise paigutusega ühtsel ja ette kindlaks määratud viisil. Märkida tuleb värvid, viidates üldtunnustatud värvikoodile. Värvide kombinatsiooni puhul võib lisada värvide süstemaatilise paigutuse üksikasjaliku kirjelduse;

¹⁵ ELKMRMi artikkel 3 (3).

g) helimärk – kaubamärk, mis koosneb üksnes helist või helikombinatsioonist. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse vastavat heli taasesitav helifail või täpne noodikiri;

h) liikumismärk – kaubamärk, mis koosneb märgielementide liikumisest või asukohavahetusest või laieneb sellele. Märgi kujutamiseks esitatakse liikumist või asukohavahetust kujutav videofail või stoppkaadrite jada. Stoppkaadrite esitamisel võib need nummerdada või lisada selgituse nende järjekorra kohta;

i) multimeediamärk – kaubamärk, mis koosneb pildi ja heli kombinatsioonist või laieneb sellele. Märgi kujutamiseks esitatakse audiovisuaalfail, mis sisaldab vastavat pildi ja heli kombinatsiooni;

j) hologramm-märk – kaubamärk, mis koosneb holograafilistest elementidest. Kaubamärgi kujutamiseks esitatakse videofail või graafiline või fotoreproduktioon vaadetega, mis on vajalikud tervikliku holograafilise efekti piisavaks kindlaksmääramiseks.

Kui registreerimiseks esitatud tähis ei kuulu ühegi loetletud kaubamärgiliigi alla, kuid vastab kaubamärgi kujutamise nõuetele, võib selle esitada liigi „muu märk“ all ning lisada kirjelduse. Kuigi teoreetiliselt tunnustatakse kaubamärgiliikidena ka lõhna-, maitse- ja puutemärke, ei ole tänasel päeval veel välja töötatud moodust, kuidas üldiselt kättesaadavat tehnoloogiat kasutades oleks neid võimalik nõuetekohaselt kujutada ja registreerida. Seega ei saa neid praegu ELi kaubamärgina registreerida.

Kui kaubamärgile on lisatud teatud kaubamärgiliikide puhul lubatud kirjeldus, siis peab see vastama kujutisele ja ei tohi olla sellest laiem.

1.2. Kaubad ja teenused

Kaubamärk registreeritakse kindlate kaupade ja teenuste suhtes, mis peavad olema loetletud kaubamärgi registreerimise taotluses. Märkide registreerimisel kasutatava kaupade ja teenuste rahvusvahelise klassifikatsiooni (Nizza klassifikatsioon) alusel on kaubad ja teenused jaotatud valdkonna, otstarbe ja/või materjali järgi 45 klassi – 34 kauba- ning 11 teenusklassi. Taotluses esitatud klasside arvust sõltub kaubamärgi registreerimise lõivu suurus.

Kaubad ja teenused tuleb määrata võimalikult täpselt. Täites kaubamärgitaotlust veebis, saab kaupu ja teenuseid otsida ja valida ühtlustatud andmebaasist, mis sisaldab termineid, mille aktsepteerimist on EUIPO ja liikmesriikide ametid eelnevalt kinnitanud. Ka oma sõnastuses loetelu esitamine on lubatud, kuid valides kaubad ja teenused etteantud valikust, on võimalik esitada EUIPO kiirmenetluse Fast Track taotlus, mis võimaldab kaubamärgi kiiremini avaldada.

Loetelu koostamisel on abiks ühtlustatud andmebaasil põhinev klassifitseerimise abivahend TMclass¹⁶, mis võimaldab otsida, klassifitseerida ja tõlkida kaubamärgi kaitse taotlemiseks nõutavaid kaupu ja teenuseid. Loetelu saab koostada ka kaupade ja teenuste loetelu koostamisvahendiga Goods and Services Builder¹⁷, mida soovitatakse esmajoones kutselistele kasutajatele, kes esitavad vahel korraga mitu taotlust.

Kaupade ja teenuste loetelu on võimalik hilisema menetluse käigus piirata, kuid mitte laiendada. Seega tuleb loetelu enne taotluse esitamist läbi mõelda perspektiivitundega, arvestades võimalusel ka seda, milliste kaupade ja teenuste suhtes oleks kaubamärgi õiguskaitses vajalik tulevikus. Samas tuleks jääda realistlikuks ning arvestada sellega, et kui kaubamärki ei kasutata seoses kõigi kaupade ja teenustega, mille suhtes see on registreeritud, võidakse kaubamärgi õiguskaitses asjast huvitatud isiku nõudel tühistada.

1.3. Kaubamärgi registreerimisest keeldumise absoluutsed põhjused

EUIPO võib lükata ELi kaubamärgi taotluse tagasi, kui selle suhtes eksisteerivad ELi kaubamärgi määruse artikli 7 lõikes 1 nimetatud absoluutsed keeldumispõhjused. Peamiselt hinnatakse seda, kas märk oma olemuselt sobib kaubamärgiks, kas ta täidab kaubamärgi põhifunktsiooni – eristada ühe ettevõtja kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest.

Kõigepealt kontrollitakse, kas registreerimiseks esitatud tähis vastab ELi kaubamärgi määruse artiklis 4 sätestatud tingimustele, mille kohaselt võivad ELi kaubamärgi moodustada tähised, mille põhjal on võimalik eristada ühe ettevõtja kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest ning mida on võimalik esitada registris viisil, mis võimaldab teha kindlaks tähiste omanikule tagatud õiguskaitses selge ja täpne sisu.¹⁸ See tähendab, et hinnatakse, kas tähis vastab kõige üldisemas mõttes

¹⁶ <http://tmclass.tmdn.org/ec2/>.

¹⁷ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/gsbuilder>.

¹⁸ ELKMMi artikkel 7 (1) (a).

kaubamärgi mõistele ning kujutamise nõuetele. Näiteks ei saa registreerida abstraktseid mõisteid või ideid. Seoses graafilise kujutatavuse nõude kaotamise ja uute kaubamärgiliikide kehtestamisega alates 01.10.2017 pöörab EUIPO erilist tähelepanu tähise vastavusele kaubamärgi kujutamise nõuetele n-ö ebatraditsioonilistele märkidele puhul nagu asendi-, mustri-, värvi-, liikumis-, multimeedia-, heli- ja hologramm-märgid.

Kõige sagedasemad kaubamärgi registreerimisest keeldumise põhjused, mis tulenevad kaubamärgist endast, mitte teiste isikute varasematest õigustest, on sätestatud ELi kaubamärgi määruse artikli 7 lõike 1 punktides b kuni d:

Ei registreerita:

- b) kaubamärke, millel puudub eristusvõime;*
- c) kaubamärke, mis koosnevad ainult sellistest märkidest või tähistest, mis tähistavad kaubanduses sorti, kvaliteeti, kvantiteeti, otstarvet, väärtust, geograafilist päritolu või kaupade tootmise või teenuste pakkumise aega või muid kauba või teenuse omadusi;*
- d) kaubamärke, mis koosnevad ainult märkidest või tähistest, mis on muutunud tavapäraseks igapäevases keelekasutuses või heausketes ja väljakajunenud kaubandustavades.*

Kaubamärgi registreerimine annab selle omanikule registreeritud tähise kasutamise ainuõiguse. Tähistes, mida saab kasutada kaupade ja teenuste kirjeldamiseks või mis on muutunud tavapäraseks mingi kauba või teenuse tähistamisel, peavad aga jääma vabaks kasutamiseks kõigile ettevõtjatele. Sellise tähise kasutamise ainuõiguse andmine ühele ettevõtjale takistaks konkurentsivabadust ettevõtlusturul.

Eristusvõime puudumine tähendab, et tarbija ei taju tähist kui kaubamärki, mille tõttu ei saa see täita kaubamärgi rolli. Tähistes, mis kirjeldavad kaupu või teenuseid, on ühtlasi ka eristusvõimetud samade kaupade või teenuste suhtes.¹⁹ Lisaks võib eristusvõime puududa näiteks värvil kui sellisel, lihtsal geomeetrilisel kujundil, aga ka sõnalisel tähisel, mis ei ole tajutav kaubamärgina ning mis ei võimalda eristada ühe ettevõtja kaupu või teenuseid teiste ettevõtjate omadest (näiteks sõnad *company*, *international*, *plus*, *ultra*, levinud domeeninimedele lõpud nagu *.com*, *.net*).

Nimetatud absoluutseid keeldumispõhjuseid hinnatakse alati seoses kaupade ja teenustega, mille tähistamiseks kaubamärki registreerida soovitakse. Sõna, mis ühe kauba tähistamisel võib väga edukalt funktsioneerida kaubamärgina, ei pruugi

¹⁹ Üldkohtu 12.06.2007 otsus kohtuasjas T-190/05: TWIST & POUR, punkt 39.

seada teha teist liiki kaupade puhul. Näiteks võib siinkohal tuua tuntud kaubamärgi Windows (inglise keeles *aknad*), mis täidab hästi kaubamärgi funktsiooni arvutitarkvara osas, ei oleks aga kindlasti registreeritav akende tähistamiseks.

Absoluutseid keeldumispõhjuseid kontrollitakse kogu Euroopa Liidu territooriumi suhtes ning arvesse võetakse Euroopa Liidu kõiki ametlikke keeli. Kaubamärki ei registreerita olenemata sellest, et keeldumisalus esineb üksnes teatavas Euroopa Liidu osas.²⁰ See tähendab, et kaubamärgi registreerimisest keeldumiseks piisab, kui märk on eristusvõimetu või kirjeldav üksnes ühes Euroopa Liidu ametlikus keeles, olenemata vastava liikmesriigi suurusest või rahvaarvust. Näiteks ei oleks toidukaupade osas registreeritav sõna *saldējums* (läti keeles *jäättis*), kuigi hispaanlaste või prantslaste jaoks võib tegu olla eristusvõimelise tähisega.

Kui taotletava kaubamärgi suhtes esinevad ELi kaubamärgi määruse artikli 7 lõike 1 punktides b, c või d nimetatud keeldumispõhjused – kaubamärk on eristusvõimetu, kirjeldav või tavapärane –, siis neid ei rakendata juhul, kui kaubamärk on kasutamise käigus muutunud eristusvõimeliseks taotletavate kaupade ja teenuste suhtes.²¹ See tähendab, et ELi kaubamärgina on võimalik registreerida muidu olemuselt eristusvõimetus tähist, kui tähise eduka kasutamise tulemusena on tarbijad hakanud seda tajuma kui kindla ettevõtja kaubamärki. Teiste keeldumisaluste puhul kaubamärgi kasutamise käigus omandatud eristusvõimet arvesse ei võeta.

Seda, et kaubamärk on omandanud kasutamise käigus eristusvõime, peab tõendama ELi kaubamärgi taotleja, esitades materjale, mis näitaksid, kui pika aja jooksul, mis mahus ja kujul tähist on kasutatud. Tõendusmaterjaliks võivad olla näiteks tarbijaküsitlused, reklaamid, kaubamärki puudutavad meediakajastused, spetsialistide arvamused, pakendinäidised, andmed käibe ja turupositsiooni kohta jmt. Esitatud materjalid peavad tõendama, et kaubamärki on kasutatud just sellisel kujul, nagu see on esitatud taotluses, ning seoses nende kaupade või teenustega, mille suhtes keeldumispõhjus kehtib. Eristusvõime peab olema saavutatud ELi kaubamärgi taotluse esitamise kuupäevaks. Tõendusmaterjale võib esitada kas kogu Euroopa Liidu territooriumi või ainult selle osa kohta, olenevalt sellest, millisel territooriumil keeldumise põhjus eksisteerib.

Lisaks eelnimetatutele on ELi kaubamärgi määruse artikli 7 lõike 1 punktides e kuni m sätestatud absoluutsed keeldumispõhjused, mille kohaldamist tuleb ette

²⁰ ELKMMi artikkel 7 (2).

²¹ ELKMMi artikkel 7 (3).

harvem, kuid millega kaubamärgi taotlejal tuleb arvestada. Muu hulgas ei registreerita ELi kaubamärgina tähist, mis koosneb üksnes kauba enda kujust või muust omadusest, mis tuleneb kauba olemusest, on vajalik tehnilise tulemuse saavutamiseks või mis annab kaubale märkimisväärse väärtuse. Õiguskaitset ei anta ka sellistele kaubamärkidele, mis võivad oma olemuselt avalikkust eksitada, näiteks kauba või teenuse laadi või geograafilise päritolu suhtes, samuti tähistele, mis on vastuolus avaliku korra või üldtunnustatud moraali põhimõtetega. Samuti ei registreerita kaubamärke, mis koosnevad üksnes riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonide sümboolikast ning muudest avalikkusele huvi pakkuvatest ametlikest tähistest või sisaldavad neid, kui selleks puudub pädeva asutuse luba. Selliste sümbolite alla kuuluvad näiteks riikide lipud ja vapid, punane rist ja olümpiasümbolika. Lisaks võib amet keelduda registreerimast kaubamärki, mis sisaldab ELi või riigisiseste õigusaktide või rahvusvaheliste lepingute kohaselt kaitstud päritolunimetust, geograafilist tähist, traditsioonilist veininimetust, garanteeritud traditsioonilise toote nimetust või sordinimetust. Sellisel juhul võib keeldumispõhjusest mõnikord üle saada kaupade ja teenuste loetelu täpsustamise või piiramisega.

Põhjalikuma ülevaate põhimõtetest, millest EUIPO absoluutsete keeldumispõhjuste kontrollimisel lähtub, leiab EUIPO menetlusjuhendi B osast (Guidelines for Examination of European Union Trade Marks. European Union Intellectual Property Office (EUIPO). Part B Examination), mis on kättesaadav ameti veebilehel.²²

1.4. Teiste isikute varasemad õigused ehk registreerimisest keeldumise suhtelised põhjused

Kui ELi kaubamärgi registreerimine rikub teiste isikute varasemaid õigusi, võidakse kaubamärgi registreerimisest keelduda või registreeritud kaubamärk kehtetuks tunnistada ELi kaubamärgi määruse artiklites 8 ja 60 sätestatud suhtelistel keeldumise ja kehtetuks tunnistamise põhjustel. Seda tehakse üksnes varasema kaubamärgi või muu varasema õiguse omaniku vastuseisu korral, EUIPO ise nendel alustel menetlust ei algata.

Vaieldamatult kõige sagedasem registreerimisest keeldumise põhjus on kehtiv varasem kaubamärgiõigus. ELi kaubamärgi registreerimisest keeldutakse või kaubamärk tunnistatakse kehtetuks, kui see on identne varasema kaubamärgiga, mis on

²² <https://euipo.europa.eu/ohimportal/en/trade-mark-guidelines>.

kaitstud identsete kaupade või teenuste suhtes või kui kaubamärkide ja kaupade/teenuste identsuse või sarnasuse tõttu eksisteerib kaubamärkide segiajamise tõenäosus.

Varasemaks kaubamärgiks loetakse varasema taotluse või prioriteedi kuupäevaga ELi kaubamärke, liikmesriikides registreeritud kaubamärke ning Madridi süsteemi järgi rahvusvaheliselt registreeritud kaubamärke, millel on õiguskaitses Euroopa Liidus ja liikmesriikides. Samuti on varasem õigus kaubamärgil, mis on liikmesriigis üldtuntud Pariisi konventsiooni artiklis 6*bis* sätestatud tähenduses.

Kui varasem registreeritud kaubamärk on ELis või liikmesriigis üldtuntud ning taotletava kaubamärgi kasutamine tähendaks selle eristatavuse või maine ebaausat ärakasutamist või kahjustamist, siis ei registreerita sarnast kaubamärki sõltumata sellest, kas seda tahetakse registreerida sarnaste või erinevate kaupade ja teenuste suhtes.

Ka ei ole lubatud kaubamärgi registreerimine kaubamärgiomaniku agendi või esindaja nimele, kui selleks puudub omaniku nõusolek.

Muude varasemate õiguste hulka võivad kuuluda muu hulgas registreerimata kaubamärk või mõni muu kaubanduses kasutatav tähis (näiteks ärinimed, väljaannete pealkirjad vmt), õigus nimele või isikuportreele, autoriõigus ja tööstusomandiõigus (näiteks disain), aga ka kaitstud päritolunimetus või geograafiline tähis. Nimeetatud õigused võivad olla ELi kaubamärgi registreerimisest keeldumise või kehtetuks tunnistamise põhjuseks üksnes siis, kui ELi või liikmesriikide asjakohased õigusaktid võimaldavad varasema õiguse omanikul keelata hilisema kaubamärgi kasutamise.

Kõiki võimalikke varasemaid õigusi, mis liikmesriikides kehtivad, on ELi kaubamärgi taotlejal ilmselt raske välja selgitada, kuid võimaluste piires oleks see siiski soovitatav, et viia kaubamärgi vaidlustamise tõenäosus miinimumini. Kõige kättesaadavam on info varasemate kaubamärkide kohta, mis on samas ka kõige levinum vaidlustamise põhjus. Varasemaid sarnaseid kaubamärke on võimalik otsida andmebaasidest eSearch plus²³ (ELi kaubamärgid) ja TMview²⁴ (ELi kaubamärgid, rahvusvahelised registreeringud ja kõigis liikmesriikides riigisiselt registreeritud kaubamärgid).

²³ <https://euipo.europa.eu/eSearch/>.

²⁴ <https://www.tmdn.org/tmview/welcome.html?lang=et>.

1.5. Euroopa Liidu kollektiivkaubamärk

Ettevõtjad, kes kuuluvad samasse ühendusse ning soovivad oma kaupu ja teenuseid tähistada ühise kaubamärgiga, saavad selleks kasutada ELi kollektiivkaubamärki. See on ELi kaubamärgi eriliik, mis üldjoontes vastab samadele põhimõtetele kui tavaline kaubamärk, kuid mille registreerimisega kaasnevad teatud erinõuded ja tingimused.²⁵

Olulisim ELi kollektiivkaubamärgi erisus on seotud kaubamärgiomaniku olemusega. Nimelt võivad kollektiivkaubamärgi registreerimist taotleda üksnes tootjate, valmistajate, teenuseosutajate või kaubandusettevõtete ühendused ning avalik-õiguslikud juriidilised isikud. Asjaolu, et kaubamärgil on mitu taotlejat, ei muuda kaubamärki kollektiivkaubamärgiks.

ELi kollektiivkaubamärgi taotlusele lisatakse kollektiivkaubamärgi põhikiri, milles täpsustatakse isikud, kellel on lubatud kaubamärki kasutada, ühenduse liikmeks oleku tingimused, kaubamärgi kasutamise tingimused ja sanktsioonid, kui need on olemas. Põhikiri ei tohi olla vastuolus avaliku korra või üldtunnustatud moraalipõhimõtetega.

Üks oluline erinevus võrreldes tavalise ELi kaubamärgiga on see, et kollektiivkaubamärgi registreerimisest ei keelduta põhjusel, et kaubamärk näitab üksnes kaupade või teenuste geograafilist päritolu. Samas ei ole kollektiivkaubamärgi omanikul ka õigust keelata teistel selliste märkide kasutamist, kui seda tehakse hea tööstus- ja äritava kohaselt. Lisaks peab geograafilist päritolu näitava kollektiivkaubamärgi põhikiri lubama igal isikul, kelle kaubad või teenused on pärit asjaomasest geograafilisest piirkonnast, saada kaubamärgiomanikuks oleva ühenduse liikmeks. ELi kollektiivkaubamärki võib olla seega otstarbekas kasutada näiteks mingile regioonile iseloomulike toodete tähistamisel.

ELi kollektiivkaubamärkide suhtes kehtib täiendav registreerimisest keeldumise alus, mida ei eksisteeri teiste kaubamärkide puhul. Nimelt lükatakse kollektiivkaubamärgi taotlus tagasi ka siis, kui avalikkust võidakse eksitada kaubamärgi olemuse või tähenduse osas, eriti kui seda võidakse pidada millekski muuks kui kollektiivkaubamärgiks. Näiteks võib kollektiivkaubamärk, mida võivad kasutada üksnes ühenduse liikmed, olla eksitav juhul, kui see jätab mulje, et märki võib

²⁵ ELKMMi artiklid 74–82.

kasutada igatüki, kes vastab teatud objektiivsetele nõuetele. Samuti juhul, kui märk jätab mulje, et tegemist on sertifitseerimismärgiga.

ELi kollektiivkaubamärgi taotluse esitamise ja kehtivuse pikendamise lõivud on kõrgemad kui tavalise ELi kaubamärgi puhul.

1.6. Euroopa Liidu sertifitseerimismärk

Alates 1. oktoobrist 2017 on võimalik uue ELi kaubamärgi eriliigina registreerida sertifitseerimismärki.²⁶ ELi sertifitseerimismärk on kaubamärk, mis võimaldab eristada kaupu või teenuseid, mida märgi omanik on sertifitseerinud seoses materjali, kaupade tootmise või teenuste osutamise viisi, kvaliteedi, täpsuse või muude omadustega (välja arvatud geograafiline päritolu), sertifitseerimata kaupadest ja teenustest. Seega, erinevalt tavalisest kaubamärgist ei ole sertifitseerimismärk mitte päritolu näitav tähis, millega eristatakse eri isikute kaupu ja teenuseid, vaid tähis, mis annab tarbijatele garantii, et kaup või teenus vastab mingitele kindlatele nõuetele või omadustele.

Oluline ELi sertifitseerimismärgi erisus on seotud taotlejale seatud tingimusega. Nimelt võib sertifitseerimismärki taotleda iga füüsiline või juriidiline isik, tingimusel et ta ei tegele äritegevusega, mis on seotud sertifitseeritud kaupade tarnimise või teenuste pakkumisega. Sellega on välistatud võimalus, et sertifitseerimismärgi omanik sertifitseeriks omaenda kaupu ja teenuseid, kuna sertifitseerimise eest vastutav isik peab olema neutraalne ning ei või omada ärihuvisid vastavas turusektoris.

Sertifitseerimismärgi taotlusele lisatakse põhikiri, milles määratakse kindlaks isikud, kellele on lubatud sertifitseerimismärki kasutada, sertifitseerimismärgiga sertifitseeritavad tunnused, kuidas sertifitseerimisorgan neid tunnuseid testib ja sertifitseerimismärgi kasutamist kontrollib. Põhikiri reguleerib ka sertifitseerimismärgi kasutamise tingimusi, sh sanktsioone. Põhikiri ei tohi olla vastuolus avaliku korra või üldtunnustatud moraali põhimõtetega.

ELi sertifitseerimismärgi taotlust kontrollitakse kõigi absoluutsete keeldumispõhjuste suhtes, arvestades samas sertifitseerimismärkide erifunktsiooniga – eristada ühe sertifitseeri poolt sertifitseeritud kaupu ja teenuseid nendest, mida pole üldse sertifitseeritud või on sertifitseeritud teise isiku poolt. ELi kaubamärgi määruuses on eraldi välja toodud, et sertifitseerimismärgiga ei saa sertifitseerida kaupu või

²⁶ ELKMMi artiklid 83–93.

teenuseid nende geograafilise päritolu suhtes. Kui märk ise või põhikiri sellele viitavad, lükatakse sertifitseerimismärgi taotlus tagasi.

Nii nagu ELi kollektiivkaubamärgi puhul, lükatakse sertifitseerimismärgi taotlus tagasi, kui avalikkust võidakse eksitada sertifitseerimismärgi olemuse või tähtsuse osas, eriti kui seda võidakse pidada millekski muuks kui sertifitseerimismärgiks. Näiteks kui registreerimiseks esitatud tähis on vastuolus põhikirjas sätestatuga.

ELi sertifitseerimismärgi taotluse esitamise ja kehtivuse pikendamise lõivud on kõrgemad kui tavalise ELi kaubamärgi puhul.

2. Euroopa Liidu kaubamärgi taotluse esitamine

2.1. Taotluse edastamise viisid

ELi kaubamärgi taotlus esitatakse otse Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametile.

Taotluse esitamine EUIPOle on võimalik:

- elektrooniliselt (*e-filing*)²⁷,
- posti teel,
- kullerteenuse kaudu.

Alates 1. jaanuarist 2018 ei saa ELi kaubamärgi taotlusi esitada enam faksiga, välja arvatud varuvariandina siis, kui tehniliste tõrgete tõttu ei saa dokumente esitada elektrooniliselt. Sellisel juhul arvestatakse taotluse faksimise päeva esitamispäevana, kui sama taotlus esitatakse elektrooniliselt kolme tööpäeva jooksul. Taotlust ei ole võimalik esitada e-kirjaga.

Praegu esitatakse 99% taotlustest elektrooniliselt. Sellel on mitmeid eeliseid: taotluse põhilõiv on soodsam, tasuda on võimalik krediitkaardiga, taotleja saab kohe kinnituse ELi kaubamärgi numbriga ja esitamise kuupäeva kohta, taotluse võimalikult korrektse täitmise tagamiseks toimub taotluse täitmise *on-line*-kontrollimine. Soovides kiiremat menetlust, on taotlejal võimalik esitada Fast Track taotlus.

²⁷ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/et/apply-now>.

2.2. Esindatus EUIPOga suhtlemisel

Esinduse põhimõtted suhtlemisel EUIPOga on reguleeritud ELi kaubamärgi määruse artiklitega 119 ja 120.

ELi kaubamärgi taotleja või omanik, kelle alaline asukoht²⁸ või peamine tegevuskoht või tegelik ja toimiv tööstus- või kaubandusettevõtte asub Euroopa Majanduspiirkonnas, ei ole kohustatud suhtlema EUIPOga esindaja kaudu. Seega ei pea Eesti taotlejad palkama suhtluseks EUIPOga patendivolinikku, vaid võivad esindada end ise. Euroopa Liidus asuvaid taotlejaid võivad esindada ka nende töötajad.

Isikud, kellel ei ole alalist asu- või tegevuskohta ega tegutsevat tööstus- või kaubandusettevõtet Euroopa Majanduspiirkonnas, peavad suhtlemiseks EUIPOga määrama kutselise esindaja.

ELi kaubamärgi taotlejat või omanikku võib esindada:

- Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigis kutsenõuetele vastav õigusala töötaja, kellel on õigus olla esindajaks kaubamärgiküsimustes vastava liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse keskametis;
- kutseline esindaja, kelle nimi on kantud EUIPO vastavasse nimekirja; nimekirja kantakse taotluse alusel isik, kes on Euroopa Majanduspiirkonna liikmesriigi kodanik, kellel on tegevus- või töökoht Euroopa Majanduspiirkonnas ning õigus esindada füüsilisi ja juriidilisi isikuid liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse keskametis kaubamärgiküsimustes.

Eestis vastab eelnimetatud tingimustele patendivolinik, kellele on patendivoliniku seaduse kohaselt antud patendivoliniku kutse tegutsemiseks kaubamärkide valdkonnas.²⁹ Riiklikus patendivolinike registris registreeritud patendivolinike nimekiri on kättesaadav Patendiameti veebilehelt³⁰. Kõigi EUIPO andmebaasi kantud esindajate andmed leiab EUIPO veebilehelt, kasutades otsivahendit eSearch plus.

Esindajad peavad esitama allkirjastatud volituse vaid siis, kui amet või, kui see on asjakohane, teine menetlusosaline seda nõuab.

²⁸ ELi kaubamärgi määruuses toodud mõiste *asukoht* hõlmab füüsilisest isikust taotleja puhul isiku elukohta.

²⁹ KaMSi § 13 (1).

³⁰ <http://www.epa.ee/et/lisateave/patendivolinikud>.

2.3. ELi kaubamärgi registreerimise taotluse täitmine

ELi kaubamärgi taotlust on võimalik täita EUIPO veebilehel kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes, sh eesti keeles. Taotluse täitmine on suhteliselt lihtne ja kasutajasõbralik. Igal etapil on lisatud selgitavad juhised ning taotlust saab igal ajal salvestada. Kuna praktiliselt kõik ELi kaubamärgi taotlused esitatakse elektrooniliselt, siis lähtutakse käesolevas peatükis elektroonilise taotluse täitmisest. Taotluse esitamiseks peab taotleja looma EUIPO veebilehel kasutajakonto.

Taotlusvormi valimine

ELi kaubamärgi taotleja saab valida kahe taotlusvormi vahel – kiirmenetluse Fast Track vorm või üksikasjalik vorm keerukama taotluse esitamiseks.

Fast Track kiirmenetlusega pakub EUIPO kaubamärgi taotlejaile taotluse kiirema kontrolli ja avaldamise võimalust. Taotluse täitmine on lihtsam ja kiirem ning mõeldud eelkõige taotlejatele, kes ei ole kaubamärgiõiguse valdkonnas professionaalid või kellele on oluline taotluse võimalikult kiire menetlemine. Kiirmenetluse eeliste kasutamiseks peab taotlus vastama teatud tingimustele. Esmajoones tuleb kaubad ja teenused valida EUIPOs eelnevalt kinnitatud terminite andmebaasist ning tasuta kohe ettenähtud lõiv. Lisaks on Fast Track taotluse esitamisel mõned piirangud – muu hulgas saab esitada üksnes sõna-, kujutis-, kuju- ja helimärki, esitada ei saa kollektiiv- või sertifitseerimismärki ning taotluses ei tohiks küsida liikmesriikide või Euroopa Liidu otsinguaruandeid.

Üksikasjalik taotlusvorm on eelkõige mõeldud kutselistele esindajatele või taotlejatele, kelle jaoks Fast Track taotluse võimalused on liiga piiratud. Selle vormiga on võimalik taotleda kõigi kaubamärgiliikide registreerimist ning esitada kaupade ja teenuste loetelu oma sõnastuses. Ka üksikasjalikku vormi kasutades on võimalik kasutada kiirmenetlust, kui taotlus vastab nõutud tingimustele. Enne taotluse kinnitamist informeeritakse taotlejat, kas taotlus vastab Fast Tracki nõuetele või mitte. Vormi täitmisel on võimalik kasutada alusena olemasoleva Euroopa Liidu kaubamärgi teavet.

Menetluskeele valimine

Taotluse võib täita kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes, sh eesti keeles. Seda nimetatakse taotluse esimeseks keeleks. Lisaks peab taotleja valima ka **teise keele**, mille kasutamisega ta nõustub vastulause-, tühistamis- või kehtetuks tunnistamise menetluses. Teine keel peab olema üks ameti viiest töökeelest (hispaania, saksa,

inglise, prantsuse või itaalia keel), see tuleb valida isegi siis, kui esimeseks keeleks on juba üks töökeeltest. Kui esimene keel ei ole üks ameti viiest keelest, võib amet saata taotlejale kirjalikke teateid teises keeles. Samas võib taotleja juba taotluses volitada ametit kasutama kogu taotlusega seotud kirjavahetuseks teist keelt.³¹

Taotleja ja esindaja andmed

Kui taotleja on EUIPO kasutajakontole sisse loginud, täidetakse taotleja andmed automaatselt. Uue taotleja või esindaja lisamisel on võimalik andmed importida eSearch plus andmebaasist.

Kaubamärgi liik

Olenevalt valitud vormist saab valida kaubamärgi liigi kas kõigi EUIPO aktsepteeritud liikide hulgast või piiratud valikust (Fast Track taotlus). Kaubamärgi kujutis tuleb taotlusele lisada failina EUIPO jaoks vastuvõetavas vormingus³², v.a sõnamärgi puhul, mis tuleb kirjutada vastavale väljale. Olenevalt kaubamärgi liigist saab lisada kaubamärgi kirjelduse või värvikoodid. Värvilisele kujutis- ja kujumärgile on soovi korral võimalik lisada ka värvide loetelu, kui seda on vaja prioriteedinõude esitamiseks teistes ametites. Kaubamärgi kujutamise üksikasjalikud nõuded on sätestatud ELi kaubamärgi määruse rakendusmääruse artiklis 3.³³

Pärast taotluse esitamist kaubamärgi kujutist üldjuhul enam muuta ei saa. Võimalik võib olla üksnes väga minimaalne muutmine, kui tegemist on ilmse veaga ning tingimusel, et kaubamärk sellest märkimisväärselt ei muutu.³⁴

Kaupade ja teenuste loetelu

Kaupad ja teenused, mille suhtes ELi kaubamärki soovitakse registreerida, peavad olema taotluses loetletud arusaadavalt, üheselt mõistetavalt ning õigesti klassifitseerituna. EUIPO soovitab valida EUIPOs ja liikmesriikide ametites heakskiidetud termineid ühtlustatud andmebaasist. Sellisel juhul võib taotleja olla kindel, et amet ei esita kaupade ja teenuste klassifitseerimise kohta mingeid vastuväiteid ning see

³¹ ELKMMi artikkel 146.

³² 2018. a seisuga aktsepteerib EUIPO olenevalt kaubamärgiliigist failitüüpidega JPEG-, MP3- ja MP4-faile, kujumärgi puhul lisaks X3D-, SDL- ja OBJ-faile. Suurim failisuurus võib olla 2 MB, MP4-faile puhul 20 MB.

³³ Vt II osa 1.1. ptk „Milline tähis võib olla kaubamärk“.

³⁴ Vt III osa 1.1. ptk „Kaubamärgi muutmine“.

kiirendab oluliselt taotluse läbivaatamist, võimaldades muu hulgas Fast Track kiirmenetlust. Pärast taotluse esitamist kaup ja teenuseid enam lisada ei ole võimalik.

Prioriteedi ja vanemuse taotlemine³⁵

Taotluses on võimalik esitada prioriteedi või vanemuse nõue. Sellisel juhul tuleb taotluses märkida varasema taotluse või registreeringu number, taotluse esitamise kuupäev ja riik, kus varasem taotlus või registreering on tehtud. Taotluses tuleb märkida, kas dokumendid prioriteedi või vanemuse kohta esitatakse koos taotlusega või saadetakse hiljem.

Otsinguaruanded

Taotlejal on võimalik taotluses ära märkida, kas ta soovib tellida liikmesriikide või ELi otsinguaruandeid varasemate sarnaste kaubamärkide kohta. Vastava soovi saab esitada ainult taotluses, hiljem ei ole see võimalik. Liikmesriikide ametite otsinguaruannete tellimise eest tuleb tasuda lisatasu. Lõiv peab olema makstud ühe kuu jooksul taotluse esitamisest ning selle suurus sõltub ametite arvust, kes on nõustunud tegema seoses ELi kaubamärkide taotlustega otsinguid oma kaubamärkide registris.³⁶ Taotlejal ei ole võimalik tellida otsinguaruandeid ainult osa riikide ametitelt. ELi kaubamärkide otsinguaruanne on tasuta.³⁷

Kollektiivkaubamärk ja sertifitseerimismärk³⁸

Kui soovitakse registreerida kollektiivkaubamärki või sertifitseerimismärki, tuleb vastav soov ära märkida taotluses. Hiljem on võimalik muuta märgi liiki üksnes teatud juhtudel, kui liigi määramisel on tehtud ilmselge viga, näiteks kui üksikisik on esitanud kollektiivkaubamärgi taotluse. Enammakstud lõiv sel juhul tagastatakse. ELi kollektiivkaubamärgi ja sertifitseerimismärgi põhikiri tuleb taotlusele lisada kohe või esitada kahe kuu jooksul.

Muu lisateave

Taotleja võib taotlusele lisada kaupade ja teenuste loetelu ning (olemasolu korral) märgi kirjelduse tõlke teise keelde, vastasel korral laseb need tõlkida EUIPO. Soovi korral võib taotluses ära märkida ka asjaolu, et kaubamärk on omandanud

³⁵ Vt II osa 2.4. ptk „Prioriteet“ ja 2.5. ptk „Riigisisese kaubamärgi vanemus“.

³⁶ 2018. aasta seisuga osalevad otsingusüsteemis kuue liikmesriigi ametid.

³⁷ Vt II osa 3.3. ptk „Varasemate kaubamärkide otsingud“.

³⁸ Vt II osa 1.5. ptk „Euroopa Liidu kollektiivkaubamärk“ ja 1.6. ptk „Euroopa Liidu sertifitseerimismärk“.

eristusvõime kasutamise käigus. Sellisel juhul on võimalik valida, et tõendid omandatud eristusvõime kohta esitatakse alles siis, kui ameti keeldumine kaubamärgi registreerimisest ELi kaubamärgi määruse artikli 7 lõike 1 punktide b, c või d põhjal on lõplik.

Kui taotleja on taotlusele lisanud kaubamärgi ja kaupade/teenuste loetelu, toimub taotluse täitmise käigus varasemate sarnaste märkide automaatsing andmebaasis TMview. **Fast Track** taotluses kuvatakse see automaatselt, üksikasjaliku vormi korral ainult taotleja soovil. Otsingu tulemus on üksnes informatiivne ning ei pruugi olla täielik.

2.4. Prioriteet

Konventsiooniprioriteet³⁹

Kui ELi kaubamärgi taotleja on kuue kuu jooksul enne ELi kaubamärgi taotluse esitamist esitanud sama kaubamärgi ning samade kaupade/teenuste suhtes kaubamärgi registreerimise taotluse mõnes tööstusomandi kaitse Pariisi konventsiooni või Maailma Kaubandusorganisatsiooniga ühinenud riigis, on tal võimalik taotleda varasemat prioriteeti. Prioriteedikuupäeva käsitatakse ELi kaubamärgi taotluse esitamise kuupäevana, et otsustada selle üle, millised õigused on ülimuslikud.

Prioriteedinõue tuleb esitada ELi kaubamärgi taotluses. Nõude esitamise päevast kolme kuu jooksul peab taotleja vajadusel esitama prioriteediõigust tõendava dokumendi. Esitada võib ära kirja varasemast taotlusest, mille alusel prioriteeti taotletakse, või väljatrüki vastava riigi ameti ametlikust andmebaasist, tingimusel et see sisaldab kogu vajalikku infot (riigi nimi, taotluse kuupäev ja number, taotleja andmed, kaubamärk, kaupade ja teenuste loetelu). Kui nõude aluseks olevad dokumendid ei ole mõnes ameti töökeeles, võib amet nõuda dokumentide tõlkimist. Varasema taotluse ära kirja ei ole vaja esitada, kui kogu vajalik info on kättesaadav asjaomase ameti veebilehel.⁴⁰

Prioriteedinõue võib põhineda ka mitmel varasemal taotlusel. Sel juhul võib eri kaupadel/teenustel olla erinev prioriteet. Samuti võib varasemat prioriteeti taotleda üksnes osa kaupade/teenuste suhtes.

³⁹ ELKMMi artiklid 34–37.

⁴⁰ EUIPO tegevdirectori 18.09.2017 otsus nr EX-17-3.

Näituseprioriteet⁴¹

Kui ELi taotleja on kuue kuu jooksul enne kaubamärgi taotluse esitamist esitlenud selle kaubamärgiga tähistatud kaupu või teenuseid 22. novembril 1928. aastal vastu võetud rahvusvaheliste näituste konventsiooni kohasel ametlikul või ametlikult tunnustatud rahvusvahelisel näitusel, võib ta taotleda varasemat prioriteeti alates kuupäevast, mil kaupu või teenuseid taotletava kaubamärgi all esimest korda esitleti. See säte hõlmab vaid väikest hulka näitusi, eelkõige maailmanäitusi.

Prioriteedinõue tuleb esitada ELi kaubamärgi taotluses ning taotluse esitamisest kolme kuu jooksul peab taotleja esitama tõendid prioriteediõiguse kohta.

2.5. Riigisisese kaubamärgi vanemus⁴²

ELi kaubamärgisüsteem annab ettevõtjale võimaluse n-ö liita oma riigisiselt registreeritud kaubamärgi ja ELi kaubamärgi kaitsed, et kaubamärgi omanik ei peaks paralleelselt jõus hoidma kahte identset kaubamärki, mis kehtivad samal territooriumil – näiteks Eestis riigisiselt registreeritud kaubamärk ja ELi kaubamärk. Sellist mehhanismi nimetatakse riigisisese kaubamärgi vanemuseks.

Kui ELi kaubamärgi taotlejal või omanikul on mõnes liikmesriigis juba varem registreeritud identne kaubamärk (sh Madridi protokolliga kohane rahvusvaheline registreering) samade kaupade/teenuste suhtes, võib ta nõuda ELi kaubamärgile varasema kaubamärgi vanemust vastavas liikmesriigis. Vanemuse toime seisneb selles, et kui ELi kaubamärgi omanik loobub oma varasemast riigisisest kaubamärgist või laseb sellel aeguda, siis säilivad tal samad õigused, nagu oleks tal varasem kaubamärk endiselt registreeritud. Seega kaob ära vajadus riigisisese kaubamärgi kehtivuse pikendamiseks ning vastavate lõivude maksmiseks.

ELi kaubamärgile võib esitada vanemusnõude, kui varasem riigisisene kaubamärk on registreeritud (kaubamärgitaotluse alusel vanemust nõuda ei saa) ning on täidetud järgmised tingimused:

- kaubamärgid on identsed,
- ELi kaubamärgi kaubad/teenused on identsed või sisalduvad nendes, mille suhtes varasem kaubamärk on registreeritud,
- kaubamärkide omanik on sama.

⁴¹ ELKMMi artikkel 38.

⁴² ELKMMi artiklid 39 ja 40.

Vanemuse nõude võib esitada taotluses või kahe kuu jooksul taotluse esitamise päevast või ükskõik millal pärast ELi kaubamärgi registreerimist. Vanemuse nõuet ei saa esitada vaid perioodil, mil taotluse esitamisest on möödunud üle kahe kuu ning ELi kaubamärk ei ole veel registreeritud. Vanemust võib taotleda kõigi või osa kaupade/teenuste suhtes.

Vanemusnõude esitamise päevast kolme kuu jooksul peab taotleja vajadusel esitama vanemust tõendava dokumendi. Selleks võib olla koopia kaubamärgitunnistusest või kehtivuse pikendamise tõendist, registriväljavõte, väljavõte liikmesriigi asjakohasest väljaandest (Eestis Kaubamärgileht) või ametlikust andmebaasist. Vanemuse nõuet tõendavat dokumenti ei ole vaja esitada, kui kogu vajalik info on kättesaadav asjaomase ameti veebilehel.⁴³

Kui EUIPO aktsepteerib vanemusnõuet, teavitab ta sellest vastavat liikmesriigi ametit.

ELi kaubamärgi vanemus lõppeb, kui varasem kaubamärk tunnistatakse kehtetuks või tühistatakse. Varasema kaubamärgi tühistamise korral lõppeb vanemus tingimusel, et tühistamine jõustub enne ELi kaubamärgi taotluse esitamise kuupäeva või prioriteedikuupäeva.

Vanemus lõppeb ka, kui vanemuse aluseks olev varasem kaubamärk, millest on loobunud või mis on lastud aeguda, on tunnistatud tühiseks või selle omaniku õigused on tunnistatud kehtetuks tagantjärele, tingimusel et kehtetuks tunnistamine või tühistamine oleks võinud toimuda ka ajal, mil kaubamärgist loobuti või sel lasti aeguda. Vanemuse toimet säilivad kaubamärgiomanikul kõik riigisiseseid õigused isegi pärast varasema kaubamärgi aegumist või sellest loobumist ning registrist kustutatud märki käsitletakse nii, nagu oleks see ikka veel registreeritud. Sellest tulenevalt on võimalik kaubamärgi omaniku õigusi vaidlustada täpselt samuti kui registreeritud kaubamärgi puhul ning tegelikult juba registrist kustutatud kaubamärki on võimalik tunnistada kehtetuks tagantjärele.⁴⁴

2.6. Euroopa Liidu kaubamärgi registreerimisega seotud lõivud ja nende maksmine

ELi kaubamärgi registreerimiseks tuleb maksta ühekordne lõiv, mille suurus sõltub kauba- ja teenusklasside arvust ning taotluse esitamise viisist. Tasuda tuleb taotluse esitamise põhilõiv (elektroonilise taotluse korral soodsam kui pabertaotluse puhul), vajadusel täiendav lõiv iga kauba- ja teenusklassi eest, kui klasse on

⁴³ EUIPO tegevdirektori 18.09.2017 otsus nr EX-17-3.

⁴⁴ Kaubamärgidirektiivi artikkel 6.

rohkem kui üks, ning otsingutasu, kui taotleja on tellinud liikmesriikide ametite otsinguaruande.

Taotluse esitamise põhilõiv tuleb tasuda ühe kuu jooksul taotluse esitamise päevast arvates. Maksmise kuupäevaks loetakse päeva, millal raha tegelikult EUIPO pangakontole laekus. Makse laekumisel hiljem kui üks kuu pärast taotluse esitamist ei lükata taotlust tagasi, kuid sel juhul loetakse taotluse esitamise kuupäevaks makse laekumise kuupäev.⁴⁵ Kui lõivu ei maksta ka EUIPO poolt antud puuduste kõrvaldamise tähtajaks, siis taotlust menetlusse ei võeta. EUIPO ei esita taotluse lõivude maksmiseks maksenõuet.

Kaubamärgitaotluse tagasivõtmise korral tagastatakse taotluse esitamise lõiv üksnes juhul, kui tagasivõtmise avaldus jõuab ametisse hiljemalt raha laekumisega samal päeval. Tagastatakse ka valesti makstud summad või kui makse otstarvet ei ole võimalik kindlaks teha.

ELi kaubamärgi kehtivust saab pikendada kümne aasta kaupa ning selle eest on ette nähtud lõiv, mis on elektroonilise pikendamise korral soodsam. Lisaks on kehtestatud veel lõivusid EUIPO mitmesuguste toimingute eest. Lõivude täielik loetelu on ära toodud EUIPO veebilehel.⁴⁶

ELi kaubamärgi lõivusid on võimalik maksta:

- krediitkaardiga,
- pangaülekanadega,
- EUIPO juures avatud arvelduskonto kaudu, mis on esmajoones kasulik suurema hulga taotluste korral.

3. ELi kaubamärgi taotluse menetlemine Euroopa Liidu Intellektuaalomandi Ametis

ELi kaubamärgi taotluse menetlusprotsess taotluse esitamisest kuni avaldamiseni võtab parimal juhul aega alla ühe kuu ning registreerimiseni alla nelja kuu. Seda juhul kui taotlus vastab kiirmenetluse nõuetele. Tavamenetluse korral on EUIPO seadnud eesmärgiks jõuda taotluse esitamisest avaldamiseni 7–10 nädala ja registreerimiseni 5–6 kuu jooksul. Kui menetluse käigus ilmneb kaubamärgi registreerimist takistavaid asjaolusid, võib see aeg pikeneda märkimisväärselt. Kaubamärgi

⁴⁵ ELKMMi artiklid 32 ja 41 (3).

⁴⁶ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/et/fees-payable-direct-to-euipo>.

vaidlustamise korral varasemate õiguste omanike poolt on võimalik, et vastulause te menetlus kestab väga kaua, isegi aastaid. Seega ei ole võimalik konkreetse kaubamärgi puhul kindlalt prognoosida, millise aja jooksul kaubamärk registreeritud saab.

Selleks et kõik toimuks võimalikult kiiresti, saab taotleja ise siiski päris palju ära teha. Enne taotluse esitamist tuleks veenduda, et kaubamärgi suhtes ei eksisteeri absoluutseid keeldumis põhjuseid, ning vaidlustamise võimaluse minimeerimiseks kontrollida andmebaasidest, kas ei eksisteeri varasemaid sarnaseid kaubamärke. Seejärel esitada korrektne kõigi nõuete kohane taotlus ning maksta kohe ära vajalikud lõivud. Taotlejal, kelle jaoks on eelkõige oluline kaubamärgi registreerimise kiirus, on kõige otstarbekam esitada kiirmenetluse Fast Track nõuetele vastav taotlus.

ELi kaubamärgi registreerimismenetlus koosneb mitmest etapist. Kõigepealt viib EUIPO läbi ekspertiisi, mis koosneb järgmistest toimingutest:

- taotluse esitamise kuupäeva määramine;
- kaupade ja teenuste klassifitseerimise kontrollimine;
- taotluse vorminõuetele vastavuse kontrollimine;
- varasemate märkide otsing;
- kaubamärgi registreerimisest keeldumise absoluutsete põhjuste ekspertiis;
- kaupade ja teenuste loetelu tõlkimine, kui kaupu ja teenuseid ei ole valitud ühtlustatud andmebaasist.

Kõik nimetatud toimingud võidakse läbi viia üheaegselt. Kui ekspertiis ei tuvasta taotlusel puudusi või puudused kõrvaldatakse, järgneb kaubamärgitaotluse avaldamine ning pärast kolmekuulist vaidlustusperioodi kaubamärgi registrisse kandmine.

Taotleja saab jälgida oma kaubamärgitaotluse seisut EUIPO veebilehel andmebaasi eSearch plus abil või oma kasutajakonto kaudu.

3.1. Esitamise kuupäeva määramine

EUIPO kontrollib taotluse vastavust ELi kaubamärgi määramise artiklis 32 sätestatud esitamise kuupäeva määramise nõuetele. Taotluse esitamise kuupäev on oluline kaubamärgi taotleja või omaniku õiguste määratlemisel.

Taotluse esitamise kuupäevaks loetakse taotluse ametile esitamise kuupäev tingimusel, et taotluse esitamise lõiv tasutakse ühe kuu jooksul ning taotlus sisaldab järgmisi andmeid:

- ELi kaubamärgi registreerimise nõue;
- andmed taotleja identifitseerimiseks;
- loetelu kaupadest ja teenustest, mille jaoks kaubamärgi registreerimist taotletakse;
- kaubamärgi kujutis viisil, mis vastab ELi kaubamärgi määruse artikli 4 punkti b nõuetele.

Juhul kui nimetatud nõuded ei ole täidetud, annab EUIPO puuduste kõrvaldamiseks kahekuulise tähtaja. Sellisel juhul loetakse taotluse esitamise kuupäevaks viimase puuduse kõrvaldamise kuupäev. Kui nõudeid ei täideta EUIPO määratud tähtaja jooksul, siis ei loeta ELi kaubamärgi taotlust esitatuks ning makstud lõivud tagastatakse.⁴⁷

3.2. Taotluse vorminõuete ning kaupade ja teenuste klassifitseerimise kontroll

EUIPO kontrollib ELi kaubamärgi taotluse vastavust ELi kaubamärgi määruks ja rakendusmääruks sätestatud vorminõuetele. Muu hulgas kontrollitakse taotleja ja esindaja andmete, kaubamärgi kujutise ning prioriteedi- ja vanemusnõude vastavust kehtestatud nõuetele. Kontrollitakse ka taotluses esitatud kaubamärgi kujutise, märgitud kaubamärgiliigi ja kirjelduse omavahelist vastavust. Samuti kontrollitakse kaupade ja teenuste klassifitseerimist ning klassilõivude tasumist. Sertifitseerimismärgi ja kollektiivkaubamärgi korral kontrollitakse taotluse ning põhikirja vastavust nõuetele.

Kui kontrollimise käigus ilmneb taotluses puudusi, teavitab EUIPO sellest taotlejat ning määrab puuduste kõrvaldamiseks (üldjuhul kahekuulise) tähtaja. Kui antud tähtjaks puudusi ei kõrvaldata, lükkab amet, olenevalt puudusest, kaubamärgitaotluse tagasi. Teatud juhtudel muudab amet taotluse andmeid ise (näiteks kustutab kirjelduse või määrab sobiva kaubamärgi liigi, kui see on ilmselge) ja teavitab sellest taotlejat, andes tähtaja märkuste esitamiseks. Kui taotleja ei vasta, loetakse, et ta nõustub ameti tehtud muudatustega. Kui puudused on seotud priori-

⁴⁷ ELKMMi artikkel 41.

teedi- või vanemusnõudega, kaob üksnes prioriteedi- või vanemusõigus. Kui puudused on seotud ainult osa kaupade ja teenustega, lükatakse taotlus tagasi või kaob prioriteedi- või vanemusõigus ainult nende kaupade ja teenuste suhtes.

3.3. Varasemate kaubamärkide otsingud⁴⁸

EUIPO viib kõigi ELi kaubamärgitaotluste ekspertiisi käigus läbi sarnaste kaubamärkide otsingu ELi kaubamärkide andmebaasis ning koostab ELi otsinguaruande. Aruanne edastatakse taotlejale üksnes juhul, kui ta on taotluses selleks soovi avaldanud. Olenemata taotleja sooviavaldusest teavitab amet ELi kaubamärgi taotluse avaldamise korral sellest kõiki otsinguaruandes nimetatud varasemate ELi kaubamärkide ja taotluste omanikke. Seda ei tehta ainult juhul, kui varasema registreeringu või taotluse omanik on palunud end mitte teavitada.

ELi otsinguaruandes loetletakse varasemad ELi kaubamärgid või kaubamärgitaotlused (k.a rahvusvahelised registreeringud, milles on ära märgitud Euroopa Liit), mis võivad olla aluseks kaubamärgi registreerimisest keeldumisel ELi kaubamärgi määruse artiklis 8 sätestatud suhtelistel keeldumispõhjustel. Kaubamärkide sarnasuse otsingus võetakse arvesse kaubamärkide esitamise- või prioriteedikuupäev, sõnaline ja kujutislik osa ning kaupade ja teenuste rahvusvahelise Nizza klassifikatsiooni klassid. Siinkohal tasub rõhutada, et otsingus ei pöörata tähelepanu konkreetsete kaupade ja teenuste samaliigilisusele, vaid arvestatakse üksnes klasside numbreid – otsing viiakse läbi ainult nende kaubamärkide hulgas, millel on taotletava kaubamärgiga samad kauba- ja teenusklassid või klassid, mis võivad sisaldada samaliigilisi kaupu ja teenuseid.

Kui taotleja on kaubamärgitaotluses avaldanud soovi tellida ka liikmesriikide otsinguaruanded varasemate sarnaste kaubamärkide kohta ning tasunud õigeaegselt vastava lõivu, edastab EUIPO taotluse koopia igale süsteemis osalevale liikmesriigi tööstusomandi õiguskaitse keskametile. Liikmesriikide ametid viivad läbi vastava otsingu oma andmebaasides ning edastavad otsinguaruande EUIPOle. Taotlus avaldatakse alles pärast seda, kui kõik otsinguaruanded on laekunud ning taotlejale edastatud. Seega peab taotleja arvestama, et tellides liikmesriikide otsinguaruande, pikeneb taotluse menetlus. Arvestada tuleb ka sellega, et otsinguid on nõustunud tegema väga väike osa liikmesriikide ametitest, seega ei ole aruanne ELis kehtivate varasemate kaubamärgiõiguste kohta kaugeltki ammendav.⁴⁹

⁴⁸ ELKMMi artikkel 43.

⁴⁹ 2018. a seisuga teeb liikmesriikide aruande jaoks otsinguid kuus ametit.

Otsinguaruanded on mõeldud üksnes ELi kaubamärgi taotleja informeerimiseks ning ei tähenda, et konflikt aruandes loetletud kaubamärkidega ka tegelikult esineb. Samas on taotlejal võimalik pärast otsinguaruandega tutvumist soovi korral ELi kaubamärgi taotlus tagasi võtta, kui ta leiab, et konflikti võimalus on reaalne ning ta soovib vältida võimalikke probleeme ja kulutusi, mida vaidlustusprotsess kaasa võib tuua. Samuti tuleks arvestada, et isegi kui otsinguaruandes ühtegi sarnast varasemat õigust välja toodud pole, ei välista see võimalust, et kaubamärgi taotlus võidakse ikkagi vaidlustada.

3.4. Absoluutsete keeldumispõhjuste ekspertiis⁵⁰

ELi kaubamärgi taotluse ekspertiisi käigus kontrollib EUIPO, kas taotletava kaubamärgi suhtes esineb ELi kaubamärgi määruse artiklis 7 sätestatud absoluutseid keeldumispõhjuseid.⁵¹ Registreerimist takistavate asjaolude ilmnemisel teatab EUIPO sellest taotlejale ning annab tähtaja, mille jooksul taotleja võib esitada oma seisukohad, vajalikud nõusolekud või omandatud eristusvõimet tõendavad materjalid, teha taotluses muudatusi (piirata kaupade ja teenuste loetelu) või võtta taotlus tagasi. Kui taotleja ei suuda tähtajaks registreerimisest keeldumise põhjendusi ümber lükata, lükkab EUIPO taotluse täielikult või osaliselt tagasi, olenevalt sellest, milliste kaupade ja teenuste suhtes keeldumise põhjused eksisteerivad.

Kui taotleja soovib esitada nõude selle kohta, et kaubamärk on omandanud eristusvõime kasutamise käigus, peab ta seda tegema kas kohe taotluses või kõige hiljemalt vastuses ameti esimesele keeldumisteatele. Taotleja peab märkima, kas tegemist on põhinõude või kõrvalnõudega. Põhinõude puhul tuleb omandatud eristusvõimet tõendavad materjalid esitada kas koos taotlusega või koos vastusega ameti esimesele keeldumisteatele ning amet võtab vastu ühe otsuse kaubamärgi olemusliku ja omandatud eristusvõime kohta. Kõrvalnõude korral võtab amet esmalt vastu otsuse märgi olemusliku eristusvõime kohta ja alles seejärel, kui keeldumisotsus on lõplik, võib taotleja soovi korral tõendada kasutamise käigus omandatud eristusvõimet.

⁵⁰ ELKMMi artikkel 42.

⁵¹ Vt II osa 1.3. ptk „Kaubamärgi registreerimisest keeldumise absoluutsed põhjused“.

3.5. Taotluse avaldamine

Kui ekspertiisi käigus ei ilmne ühtegi kaubamärgi registreerimist takistavat asjaolu või on need kõrvaldatud, siis kaubamärgitaotlus avaldatakse ELi Kaubamärgibülletäänis ELi 23 ametlikus keeles. Kui kaubamärgitaotlus lükatakse täielikult tagasi, siis seda ei avaldata.

Taotluse avaldamisel esitatakse andmed taotleja ja tema esindaja kohta, kaubamärgi kujutis (vajadusel koos kirjeldusega, elektroonilise failina esitatud kujutise puhul avaldatakse link sellele failile), kaupade ja teenuste loetelu, esitamiskuupäev ning toimiku number, märke taotluse esitamise keele ja teise keele kohta, vajaduse korral andmed prioriteedi- ja vanemusnõude kohta, märke kollektiivkaubamärgi või sertifitseerimismärgi kohta ning selle kohta, et tegemist on kasutamise käigus eristavaks muutunud märgiga. Vajadusel esitatakse ka teatis selle kohta, et tegemist on Madridi protokolliga rahvusvahelise taotluse muutmise ELi kaubamärgitaotluseks koos rahvusvahelise registreeringu numbri ja asjakohaste kuupäevadega.

EUIPO avaldab teateid taotluste kohta iga päev, kaubamärgibülletäänid on kättesaadavad otsingusüsteemi eSearch plus kaudu, andmed avaldamise kohta on kirjas ka ELi kaubamärkide andmebaasis.

3.6. Vaidlustusperiood

Kolme kuu jooksul pärast kaubamärgitaotluse avaldamist võivad varasemate kaubamärkide või muu varasema õiguse omanikud vaidlustada kaubamärgi registreerimise, esitades vastulause, kui kaubamärgi registreerimine oleks vastuolus kaubamärgimääruse artiklis 8 sätestatuga.⁵² Vastulause esitamise eest tuleb tasuda riigilõiv.

Vastulause tuleb esitada kirjalikult ja see peab olema põhjendatud. Vastulauset menetleb EUIPO, kaasates vajadusel mõlemad osapooli – nii taotlejat kui vastulause esitajat. Taotleja nõudmisel peab vastulause esitaja tõendama varasema kaubamärgi tegelikku kasutamist. Vastulause menetluse tulemusena võidakse kaubamärgitaotlus osaliselt või täielikult tagasi lükata.

⁵² ELKMMi artikkel 46 (1).

3.7. Kolmandate isikute märkused⁵³

Asjast huvitatud kolmandatel isikutel on võimalik esitada EUIPOle kirjalikke märkusi, kui nad on seisukohal, et kaubamärki ei peaks registreerima absoluutsetel keeldumispõhjustel.

Märkused tuleb esitada enne vaidlustamisperioodi lõppu (kolm kuud taotluse avaldamise kuupäevast) või kui kaubamärk vaidlustatakse, siis kuni vaidlustusmenetluse lõpuni. Pärast registreerimist esitatud märkusi arvesse ei võeta. Märkused esitatakse kirjalikult ühes EUIPO töökeeles ning need edastatakse taotlejale, kes võib seejärel esitada omapoolsed kommentaarid. EUIPO hindab, kas märkused on põhjendatud ning kui ameti arvates keeldumispõhjus eksisteerib, siis menetleb taotlust edasi vastavalt sellele.⁵⁴

Märkuse esitanud kolmandad isikud ei osale ameti menetlustes ning neid ei informeerita menetluse käigust ega tulemustest. Info taotluse staatuse kohta on kättesaadav EUIPO veebilehelt.

3.8. Euroopa Liidu kaubamärgi registreerimine

Kui kaubamärgi registreerimisele ei ole esitatud ühtegi vastuväidet ega vastulauset või on need jätud rahuldamata, siis kaubamärk registreeritakse ELi kaubamärgina ning registreering avaldatakse. Kaubamärgi omanik saab registreerimistunnistuse alla laadida EUIPO veebilehel oma kasutajakonto kaudu. Registreerimistunnistuse paberkoopiat ei väljastata, kuid vajadusel saab taotleda tunnistuse kinnitatud ja kinnitamata ärakirju. Neid võib olla vaja prioriteedinõude tõendamiseks mõnes teises ametis, kus ei aktsepteerita viidet EUIPO andmebaasile.

3.9. Kehtivusaja pikendamine

ELi kaubamärgi registreering kehtib kümme aastat alates taotluse esitamise kuupäevast. Kehtivust on võimalik pikendada kümne aasta kaupa piiramatult arv kordi. EUIPO teavitab märgi aegumisest kaubamärgi omanikku või tema esindajat kuus kuud enne kaubamärgi kehtivuse lõppemisest. Pikendamistaotlus tuleb esitada ning lõivud tasuda kuue kuu jooksul enne kaubamärgi kehtivusaja lõppu. Kui seda ei tehta, on taotlejal võimalik esitada pikendustaotlus ja tasuda lõiv veel kuue kuu jooksul pärast aegumiskuupäeva, kuid siis tuleb lisaks tavapärasele pikenduslõiv-

⁵³ ELKMMi artikkel 45; OHIMI presidendi 09.11.2009 teade nr 2/09.

⁵⁴ Vt II osa 3.4. ptk „Absoluutsete keeldumispõhjuste ekspertiis“.

vule tasuda ka lisaõiv hilinemise eest. Kaubamärgi pikendamise lõivu suurus sõltub kaupade ja teenuste klasside arvust. Soovi korral võib märgi kehtivust pikendada ainult osa kaupade ja teenuste suhtes. Kaubamärgi kehtivust on võimalik pikendada elektrooniliselt EUIPO veebilehel⁵⁵, sel juhul on pikenduslõiv soodsam.

⁵⁵ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/et/manage>.

III EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGI ANDMETE MUUTMINE, TOIMINGUTE TEGEMINE JA MUUTMINE RIIGISISESEKS TAOTLUSEKS

ELi kaubamärgi taotleja või omanik saab vajadusel viia kaubamärgi taotlusesse või registreeringusse sisse muudatusi ning teha kaubamärgiga mitmesuguseid toiminguid. Kaubamärgist saab täielikult või osaliselt loobuda ning vajadusel võib taotluse või registreeritud kaubamärgi osadeks jagada. ELi kaubamärki kui omandiõiguse objekti saab müüa, litsentsida, anda tagatiseks, see võib olla asjaõiguse esemeks ning sundtäitmise ja maksejõuetusmenetluse objekt.⁵⁶ Kõigi toimingute ja muudatuste kohta saab taotleda registrikande tegemist EUIPO veebilehel registreeritud kasutajakonto kaudu.

Käesolev osa tutvustab olulisemaid muudatusi ja toiminguid, mida ELi kaubamärgi taotluse või registreeringuga on võimalik teha. Lisaks tutvustatakse ELi kaubamärgi või kaubamärgi taotluse riigisiseseks taotluseks muutmise võimalust, mida kaubamärgi omanikul või taotlejal on oluline teada juhul, kui ELi kaubamärgi registreerimisest on EUIPOs keeldunud või kaubamärk kehtivuse kaotanud, kuid kaubamärgist tulenevaid õigusi soovitakse siiski säilitada konkreetsetes Euroopa Liidu liikmesriigis.

1. Andmete ja kaubamärgi muutmine

1.1. Kaubamärgi muutmine

Pärast taotluse esitamist kaubamärgi kujutist üldjuhul ei muudeta. Erandjuhtudel on taotleja soovil kaubamärki võimalik muuta üksnes minimaalselt, kui tegemist on ilmse vea parandamisega, tingimusel et kaubamärk sellest märkimisväärselt ei muutu.⁵⁷

Pärast ELi kaubamärgi registreerimist on kaubamärki võimalik muuta vaid väga kindlalt piiritletud juhtudel. Nimelt kui kaubamärk sisaldab kaubamärgiomaniku nime ja aadressi, mis on muutunud, siis on võimalik neid muuta ka kaubamärgil, kuid üksnes tingimusel, et esialgselt registreeritud kaubamärgi olemus sellest ei

⁵⁶ ELKMMi artiklid 19–29.

⁵⁷ ELKMMi artikkel 49 (2).

muutu.⁵⁸ Kui nimi või aadress kuuluvad kaubamärgi eristusvõimelise osa hulka, näiteks sõnamärgi osana, siis neid ei muudeta. Kõne alla võib näiteks tulla äriühingu omandivormi näitava tavapärase lühendi muutmine (AS vs. OÜ vmt) või omaniku nime või aadressi muutmine kujutismärgil, kui need on märgil esitatud väikses kirjas märgi väheolulise osana (nt toote etiketil) ning nende muutmine ei muuda märgi kaitse ulatust. Kaubamärgi muutmise eest tuleb tasuda lõiv. Muutmine avaldatakse ning kolmandad isikud, kelle õigusi muutmine võib mõjutada, võivad kaubamärgi registreerimise kolme kuu jooksul pärast avaldamist vaidlustada.

Kui avaldatud kaubamärgitaotlusesse, kaubamärgi registreeringusse või selle avaldamisse on sattunud mõni EUIPO tehtud viga, parandab amet vea omal algatusel või omaniku nõudel ning selle eest lõivu tasuma ei pea.

1.2. Kaupade ja teenuste loetelu muutmine

Soovi korral on võimalik kaupade ja teenuste loetelu piirata, kuid mitte laiendada, kuna see laiendaks juba kindlaks määratud kaubamärgi kaitse ulatust. Siinkohal peab meeles pidama, et kord juba piiratud loetelu ei saa enam hiljem esialgseks tagasi muuta. Kaupade ja teenuste loetelu piiramine tähendab sisuliselt kaubamärgitaotluse osalist tagasivõtmist või osalist registreeringust loobumist.

1.3. Nime ja aadressi muudatus

Kui ELi kaubamärgi omaniku või esindaja nimi või aadress on muutunud, tuleks EUIPOt sellest teavitada ning viia vastavad muudatused sisse ka kaubamärgi-registris. Taotluse selleks saab esitada ameti veebilehel ja lõivu selle eest tasuma ei pea. Kaubamärgi taotleja või omaniku andmete muutmist tuleb eristada taotluse üleandmisest. Andmete muutmisega on tegemist juhul, kui juriidiline isik ei muutu. Juriidilise isiku ühinemisel, jagunemisel jne tuleb kaubamärgi taotlejal või omanikul teha õiguste üleandmise registreerimise taotlus. Kui ameti jaoks on ebaselge, kas tegemist on üleandmise või andmete muudatusega, võib amet küsida täiendavaid tõendeid. Kaubamärgi taotleja või omaniku andmete muutmiseks tuleb esitada registrisse kantud andmed ning andmed, mida soovetakse muuta, nagu näiteks kaubamärgi taotleja või omaniku uus nimi või aadress. Üldjuhul amet täiendavaid dokumente ei nõua. Kui esitatud andmed vastavad nõuetele, siis kantakse muudetud andmed registrisse.

⁵⁸ ELKMMi artikkel 54.

2. Toimingud ELi kaubamärgiga

2.1. ELi kaubamärgist loobumine⁵⁹

ELi kaubamärgi taotlejal on võimalik kaubamärgi taotlus tagasi võtta (*withdrawal*) või registreeritud ELi kaubamärgist loobuda (*surrender*). Kaubamärgist loobumiseks või taotluse tagasi võtmiseks tuleb esitada ametile kirjalik avaldus. Loobumine registreeritakse üksnes registrisse kantud õiguste valdaja nõusolekul. Kui registrisse on kantud litsents, kantakse loobumine registrisse üksnes juhul, kui kaubamärgiomanik tõendab, et ta on litsentsisaajat loobumiskavatsusest teavitanud või on litsentsiaat andnud oma nõusoleku. Kaubamärgist loobumine jõustub registrisse kande tegemise kuupäeval.

2.2. ELi kaubamärgi jagamine⁶⁰

Nii ELi kaubamärgi taotlust kui registreeringut on võimalik jagada osadeks ning moodustada nii kaks või rohkem eraldiseisvat taotlust või registreeritud kaubamärki, säilitades kõigi jagatud osade puhul esitamiskuupäeva ning prioriteedi- ja vanemuskuupäevad. Jagatud osade kaupade ja teenuste loetelud ei tohi omavahel kattuda. Jagamise avaldust saab esitada elektrooniliselt⁶¹ ning selle eest tuleb tasuda lõiv.

Jagamise avaldust ei saa esitada:

- enne esitamise kuupäeva määramist;
- taotluse vaidlustusperioodil kolme kuu jooksul pärast taotluse avaldamist;
- juhul kui taotluse suhtes algatatud vaidlustusmenetlus või kaubamärgi registreeringu suhtes algatatud tühistamise või kehtetuks tunnistamise menetlus on lõpetamata ning jagamine põhjustaks asjakohaste kaupade või teenuste jagamise.

Kõik enne jagamistaotluse kuupäeva esitatud algset taotlust või registreeringut käsitlevad nõuded ja taotlused ning tasutud lõivud loetakse jagatud taotluste ja registreeringute puhul samuti esitatuks või makstuks. Enne jagamist käsitleva avalduse kättesaamise kuupäeva nõuetekohaselt makstud lõive algse taotluse või registreeringu eest ei hüvitata. Registreeritud kaubamärgi jagamine jõustub registrisse kandmise kuupäeval, taotluse jagamine jõustub sellel kuupäeval, kui see märgitakse ameti peetavasse algset taotlust käsitlevasse toimikusse.

⁵⁹ ELKMMi artiklid 49 (1) ja 57, ELKMRMi artikkel 15.

⁶⁰ ELKMMi artiklid 50 ja 56, ELKMRMi artiklid 8 ja 11.

⁶¹ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/et/manage>.

Madridi protokolliga kohast rahvusvahelist registreeringut, milles on märgitud Euroopa Liit, ei ole võimalik EUIPOs jagada. Rahvusvaheliste registreeringute registrit peab WIPO Rahvusvaheline Büroo ning selles tehtavate muudatuste asjus tuleb pöörduda WIPO poole.

2.3. ELi kaubamärgi üleandmine⁶²

ELi kaubamärgi taotluse ja registreeritud kaubamärgi võib kas täielikult või osaliselt (ainult osade kaupade ja teenuste suhtes) üle anda teisele isikule. Kaubamärgi üleandmisel kehtib territoriaalse ühtsuse printsiip, mis tähendab, et õigusi ELi kaubamärgile ei saa üle anda ainult ühes või mõnes liikmesriigis. Kaubamärgi üleandmine hõlmab alati kogu Euroopa Liidu territooriumi.

ELi kaubamärgi üleandmine tuleb vormistada kirjalikult ja selle peavad allkirjastama lepingupooled, välja arvatud kui üleandmine tuleneb kohtuotsusest.

ELi kaubamärgi määrusest tulenevalt kohaldatakse liikmesriigi õigust kaubamärgi üleandmise lepingule ja sellealastele võimalikele vaidlustele küsimustes, mis ei ole reguleeritud Euroopa Liidu õigusaktidega. Üleandmise lepingu vaidlustes kohaldatav liikmesriigi õigus määratakse kindlaks vastavalt kaubamärgiomaniku elu- või asukohale. Ühisomanike puhul määratakse liikmesriigi kohaldatav õigus kindlaks ühisomaniku järgi, kes on registreeritud kantud järjekorras esimesena. Kui ülaltoodud asjaolusid ei ole võimalik kindlaks määrata, kohaldatakse selle liikmesriigi õigust, kus on ameti asukoht.

Kaubamärgi üleandmise registrisse kandmine

Kaubamärgi üleandmise registrisse kandmiseks tuleb esitada EUIPOle vastav taotlus. Taotluse võib esitada nii kaubamärgi omanik kui ka isik, kellele lähevad üle õigused kaubamärgile. Taotluse peavad olema allkirjastanud nii kaubamärgi omanik kui ka isik, kellele õigused üle antakse.

Kui taotluse üleandmise registreerimiseks on esitanud ja allkirjastanud üksnes isik, kellele õigused üle lähevad, tuleb lisada taotlusele registreeritud omaniku või tema esindaja allkirjaga kinnitus, millest nähtub, et omanik on nõus vastava registrikan-

⁶² ELKMMi artikkel 20, ELKMRMi artiklid 13 ja 14.

dega, või lisada üleandmist kinnitav kokkulepe, mille on allkirjastanud nii registreeritud kaubamärgi omanik kui ka isik, kes taotleb registrikande muudatust. Nimetatud taotlused võib esitada ka esindaja.

Kaubamärgi üleandmise registreerimise kandmise taotlus on soovitatav esitada elektrooniliselt ameti veebilehe kaudu.

Üleandmise registreerimise kandmise taotlejal tuleb märkida:

- kaubamärgi registrinumber;
- uue omaniku andmed;
- esindaja olemasolul esindaja andmed;
- kui üleandmine ei puuduta kõiki kaupu ja teenuseid, siis andmed nende kaupade ja teenuste kohta, mida soovitakse üle anda.

Kahe või enama ELi kaubamärgi üleandmise registreerimiseks võib esitada ühe taotluse, kui kaubamärgi registreeritud omanik ja õigusjärglane on kõigil juhtudel samad.

Üleandmise kohta tehakse kanne registreerimise ning kanne avaldatakse. Kuni registreerimise ei ole tehtud, ei saa õigusjärglane ühenduse kaubamärgi registreerimisest tulenevaid õigusi teostada.

3. Euroopa Liidu kaubamärgi muutmine riigisiseseks taotluseks

Kui ELi kaubamärgi taotlus on tagasi lükatud (näiteks absoluutsete keeldumisel ekspertise või vaidlustusmenetluse tulemusena), tagasi võetud või loetud tagasivõetuks või kui registreeritud ELi kaubamärk on kaotanud kehtivuse, võib kaubamärgitaotleja või -omanik nõuda selle muutmist riigisiseseks taotluseks tema valitud liikmesriikides.⁶³

ELi kaubamärgi riigisiseseks taotluseks muutmise toime seisneb selles, et muutmise tulenevale riigisisesele taotlusele jäävad kehtima ELi kaubamärgi taotluse esitamise ja prioriteedi kuupäevad ning vajadusel ka vastava liikmesriigi vanemkuupäev. Muutmise tuleneva riigisisese kaubamärgi taotluse menetlemisel ja kaubamärgi registreerimisel kohaldatakse asjaomase liikmesriigi õigusakte.

Muutmist riigisiseseks taotluseks võib nõuda üksnes nende kaupade ja teenuste suhtes, mille puhul ELi kaubamärgi taotlus on tagasi lükatud, tagasi võetud või

⁶³ ELKMMi artiklid 139–141.

loetud tagasivõetuks või mille osas ELi kaubamärk on kaotanud kehtivuse. Kaupade ja teenuste suhtes, mille osas ELi kaubamärgi taotlus või registreeritud kaubamärk kehtima jääb, muutmist nõuda ei saa.

Muutmist riigisiseseks taotluseks võib nõuda kas kõigi või ainult mõnede kaupade ja teenuste osas, mille suhtes muutmise nõue on õigustatud. Samuti võib eri liikmesriikides nõuda muutmist eri kaupade ja teenuste osas.

ELi kaubamärgi taotlust või kaubamärki ei saa muuta riigisiseseks taotluseks kahel juhul:

- kui kaubamärk on tühistatud kasutamata jätmise tõttu ning liikmesriigis, kus muutmist taotletakse, ei ole kaubamärki nõuetekohaselt kasutatud;
- kui EUIPO või liikmesriigi kohtu otsuse kohaselt kehtivad kõnealuse kaubamärgitaotluse või kaubamärgi suhtes registreerimisest keeldumise, tühistamise või kehtetuks tunnistamise põhjused just selles liikmesriigis, kus muutmist taotletakse. Näiteks kui absoluutsetel alustel on keeldunud rootsikeelse sõna registreerimisest, kuna see on loetud kaupa kirjeldavaks Rootsis ja Soomes, siis võib muutmist taotleda kõigis teistes riikides, v.a Rootsi ja Soome. Või kui ELi kaubamärgi taotlus on tagasi lükatud vaidlustuse tulemusena, mis põhineb varasemal liikmesriigis registreeritud kaubamärgil, siis ei muudeta seda riigisiseseks vastavas liikmesriigis. Kui varasemaks kaubamärgiks on ELi kaubamärk, siis ei saa muuta seda riigisiseseks üheski liikmesriigis, kuna ELi kaubamärk kehtib ühtsena kogu ELi territooriumil.

Muutmisavaldust riigisiseseks taotluseks on võimalik esitada kolme kuu jooksul pärast ELi kaubamärgi taotluse või kaubamärgi tagasi võtmist, tagasivõetuks lugemist, tagasi lükkamist või kehtivuse kaotamist. Sama aja jooksul tuleb tasuda ka muutmislõiv. Avaldust ei loeta esitatuks enne, kui lõiv on tasutud. Avalduses tuleb muu hulgas ära märkida liikmesriigid ning loetleda kaubad ja teenused, mille suhtes muutmist taotletakse. Kui ELi kaubamärgi taotlus või ELi kaubamärk lükati tagasi või kaotas kehtivuse ELi kaubamärkide kohtu otsuse tagajärjel, peab muutmisavaldusele lisama vastava otsuse ära kirja.

Muutmisnõude esitamise eelduseks on kehtiva ELi kaubamärgi taotluse olemasolu. See tähendab, et täidetud peavad olema ELi kaubamärgi taotlusele esitamiskuupäeva määramise tingimused, sh peab olema tasutud taotluse esitamise lõiv. Kui EUIPO loeb miinimumnõuete täitmata jätmise tõttu taotluse mitteesitatuks või kui taotleja loobub ise taotlusest, mis ei vasta esitamise kuupäeva määramise nõuetele, siis muutmisnõuet esitada ei saa.

Muutmisavaldus esitatakse EUIPOle, seda saab teha elektrooniliselt ameti veebilehel.⁶⁴ EUIPO kontrollib avalduse vastavust nõuetele, edastab muutmisnõude avalduses märgitud liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitses keskametitele ning informeerib taotlejat edastamise kuupäevast. Muutmisavaldus kantakse registrisse ja avaldatakse ELi Kaubamärgibülletäänis, v.a juhul kui muutmisnõude aluseks olevat ELi kaubamärgi taotlust ei ole eelnevalt avaldatud. Liikmesriikide ametid ei või kohaldada ELi kaubamärgi taotluse või ELi kaubamärgi suhtes riigisiseseid vorminõudeid, mis erinevad ELi kaubamärgi määruuses ja rakendusmääruuses sätestatutest.

Liikmesriikide ametid võivad taotlejalt nõuda taotluse ja sellega kaasnevate dokumentide tõlget riigikeelde, riigisisese lõivu maksmist, kontaktaadressi nimetamist kõnealusel riigis ning kaubamärgi kujutiste esitamist. Nimetatud toimingute tegemiseks antakse taotlejale vähemalt kahekuuline tähtaeg. Edasi menetletakse taotlust nagu tavalist riigisisest taotlust, sh tehakse absoluutsete ja/või suhteliste keeldumispõhjuste ekspertis vastavalt liikmesriigi õigusaktidele ja ameti praktikale.

Rahvusvahelise registreeringu Euroopa Liidu märkimise muutmist liikmesriigi taotluseks käsitletakse käesoleva väljaande IV osas „Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi ja märkide rahvusvahelise registreerimise Madridi süsteemi kokkupuutepunktid“.

⁶⁴ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/et/manage>.

IV EUROOPA LIIDU KAUBAMÄRGISÜSTEEMI JA MÄRKIDE RAHVUSVAHELISE REGISTREERIMISE MADRID I SÜSTEEMI KOKKUPUUTEKOHAD

Käesolev osa annab ülevaate sellest, millised on Euroopa Liidu kaubamärgisüsteemi ja Madridi süsteemi omavahelised kokkupuutekohad ning millised lisavõimalused avanevad sellest tulenevalt ettevõtjatele oma kaubamärkide kaitsmisel.⁶⁵

Madridi süsteem on kaubamärkide rahvusvahelise registreerimise süsteem, mis võimaldab ühe taotluse esitamisega taotleda kaubamärgile õiguskaitset paljudes riikides. Kaubamärkide rahvusvaheline registreerimine on reguleeritud Madridi kokkuleppe protokollis sätestatuga ning seda haldab Šveitsis Genfis asuv Maailma Intellektuaalomandi Organisatsiooni (WIPO) Rahvusvaheline Büroo. Madridi süsteemi kaudu on võimalik 2018. aasta seisuga kaubamärgikaitset taotleda 117 riigis üle maailma, nende hulgas USA, Jaapan, Austraalia, Hiina, Venemaa ning enamik Euroopa riike, sealhulgas Eesti.⁶⁶ 2004. aastal ühines esimese rahvusvahelise organisatsioonina Madridi protokolliga Euroopa Liit.

Kaubamärgi rahvusvahelise registreerimise taotluse esitamiseks peab taotlejal olema sama kaubamärk registreeritud või esitatud registreerimistaotlus päritoluriigis. Madridi protokollis tähenduses on taotleja päritoluriigiks protokolliosaline riik, mille kodanik taotleja on või kus tal on alaline elukoht või tegutsev tööstus- või kaubandusettevõte. Taotlus esitatakse päritoluameti (vastava riigi tööstusomandi õiguskaitse keskameti) kaudu WIPO Rahvusvahelisele Büroole Genfis ning see peab vastama põhitaotlusele või põhiregistreeringule (kaubamärk, taotleja ja kaupade/teenuste loetelu peavad olema samad). Taotluses märgib taotleja ära, millistes riikides ta kaubamärgile õiguskaitset taotleb. WIPO Rahvusvaheline Büroo menetleb kaubamärgi rahvusvahelist taotlust, kontrollides muu hulgas kaupade ja teenuste loetelu vastavust rahvusvahelisele Nizza klassifikatsioonile ning registreerib kaubamärgi Madridi kokkuleppe protokollis sätestatust lähtudes. Seejärel teavitab WIPO registreeringust märgitud riikide ameteid, kes teevad ekspertiisi ja annavad kaubamärgile õiguskaitse vastava riigi seadusandlusest lähtudes.

⁶⁵ Kaubamärkide rahvusvahelise registreerimise Madridi süsteemist põhjalikuma ülevaate saamiseks soovitage tutvuda Patendiameti väljaandega „Rahvusvaheline kaubamärk Madridi süsteemi alusel. Juhised“.

⁶⁶ <http://www.wipo.int/madrid/en/members/>.

Rahvusvaheline registreering on esimese viie aasta jooksul sõltuv põhitaoitlusest või põhiregistreeringust – kui kaubamärk kaotab selle aja jooksul päritoluriigis kõigi või osa kaupade/teenuste suhtes kehtivuse, kaotab samas ulatuses õiguskaitses ka rahvusvaheline registreering. Pärast viie aasta möödumist muutub rahvusvaheline registreering sõltumatuks. Rahvusvaheline registreering kehtib 10 aastat registreerimise kuupäevast arvates ning seda saab pikendada 10 aasta kaupa vastavate lõivude tasumisel.

Seos Euroopa Liidu ja Madridi kaubamärgisüsteemide vahel seisneb kahes aspektis:

1) Euroopa Liitu on võimalik märkida rahvusvahelise registreeringu taotluses või hilisema märkimise taotluses kui ühte lepinguosalist, mille territooriumil kaubamärgile kaitses taotletakse. Sellisel registreerimisel on sama toime, kui otse EUIPOs registreeritud ELi kaubamärgil;

2) ELi kaubamärgi taotlejad ja omanikud võivad taotleda oma kaubamärgi rahvusvahelist registreerimist EUIPO kui päritoluameti kaudu, laiendades nii kaubamärgi kaitses väljapoole Euroopa Liidu piire.

EUIPO roll mõlemal juhul on sarnane riikide tööstusomandi õiguskaitses keskametitega, toimides Madridi protokollis tähenduses vastavalt ka rahvusvahelise registreeringu märgitud lepinguosalise ametina või päritoluametina.

1. Euroopa Liidu märkimine rahvusvahelises registreeringus

1.1. Rahvusvahelise taotluse esitamine

Kui ettevõtja soovib kaubamärgile õiguskaitses nii Euroopa Liidus kui ka teistes riikides väljaspool Euroopa Liitu, võib olla otstarbekas tavapärase ELi kaubamärgi taotlemise asemel taotleda kaubamärgi rahvusvahelist registreerimist Madridi protokollis alusel. Nii piisab ühest taotlusest, kus saab lisaks üksikutele riikidele ära märkida ka Euroopa Liidu kui terviku. Sellisel juhul saavutatakse kaitses, millel on sama toime, kui otse EUIPOle esitatud ELi kaubamärgi taotluse puhul. Võrreldes tavapärase ELi kaubamärgiga, mille taotlus esitatakse EUIPOle, on rahvusvahelise registreeringu taotluse esitamises ja menetluses mõningaid eripärasid, mida allpool käsitletakse.

Taotleja, kelle päritoluriigiks on Eesti ning kellel on Eestis registreeritud riigisene kaubamärk või esitatud kaubamärgitaotlus, esitab rahvusvahelise registreeringu taotluse Patendiameti kaudu. WIPO Rahvusvaheline Büroo kannab kauba-

märgi registrisse ning edastab teate selle kohta EUIPOle (ning kõigile teistele märgitud riikide ametitele). Registreeringu teate kuupäev (*notification date*) on aluseks mitmete tähtaegade määramisel edaspidises menetlusprotsessis. EUIPO menetleb rahvusvahelist registreeringut ning annab kaubamärgile õiguskaitsse või keeldub selle andmisest lähtudes ELi kaubamärgi määramises sätestatust.

Lõivud seoses rahvusvahelise taotluse esitamise ja Euroopa Liidu märkimisega:

- Patendiametile makstakse lõiv rahvusvahelise registreerimise taotluse WIPOle edastamise eest;
- WIPO Rahvusvahelisele Büroole makstakse taotluse esitamise põhilõiv (värvilise märgi korral suurem), individuaallõiv Euroopa Liidu märkimise eest ning täiendav individuaallõiv iga kauba- ja teenusklassi eest, kui klasse on rohkem kui üks.

Eesti taotleja esitab rahvusvahelise registreeringu taotluse inglise keeles. Märkides lepinguosalisena ära Euroopa Liidu, tuleb **teiseks keeleks** valida üks ülejäänud neljast EUIPO töökeelest (saksa, prantsuse, itaalia, hispaania). **Esindaja** määramine rahvusvahelise taotluse esitamiseks ei ole vajalik. Kui tekib vajadus EUIPO ja taotleja vaheliseks otsesuhtluseks, kehtivad samad esinduse põhimõtted, mis ELi kaubamärgi puhul.

Liikmesriigi **vanemuse nõue** esitatakse rahvusvahelise registreeringu taotluses. Selleks on ette nähtud eraldi WIPO vorm MM17, mis tuleb lisada taotlusele. Vanemust tõendavaid dokumente rahvusvahelisele taotlusele ei lisata, need tuleb saata EUIPOle. Teine võimalus on esitada vanemusnõue vahetult EUIPOle, kuid seda saab teha alles pärast seda, kui kaubamärgi õiguskaitsse Euroopa Liidus on jõustunud. Kui ELi kaubamärgitaotluse puhul saab vanemusnõude esitada ka kahe kuu jooksul pärast taotluse esitamist, siis rahvusvahelise registreeringu puhul sellist võimalust ette nähtud ei ole.

ELi ja liikmesriikide **otsinguaruande taotlus** tuleb soovi korral esitada otse EUIPOle. Seda ei saa esitada koos rahvusvahelise registreeringu taotlusega WIPO kaudu. Otsinguaruande taotlus tuleb esitada ja vajadusel lõiv maksta ühe kuu jooksul alates rahvusvahelisest registreeringust EUIPOle teatamise kuupäevast (*notification date*). Eraldi vormi otsinguaruande taotluse esitamiseks ette nähtud ei ole, taotleja peab selles viitama rahvusvahelise registreeringu numbrile.

Kollektiivkaubamärgi ja sertifitseerimismärgi põhikirja ei lisata rahvusvahelisele taotlusele, vaid tuleb saata EUIPOle kahe kuu jooksul rahvusvahelise registreeringu teate kuupäevast. Rahvusvahelises taotluses tuleb märkida, et tegemist on „kollektiiv-, sertifikaat- või garantiimärgiga“, kuna taotluse vorm ei võimalda neid

kolme kaubamärgitüüpi eristada. Sellist rahvusvahelist registreeringut käsitletakse ELi kollektiiv- või sertifitseerimismärgina, mis tähendab ühtlasi kõrgemaid registreeringutasusid. EUIPO määrab kaubamärgi ja põhikirja alusel kindlaks, kas tegemist on ELi kollektiiv- või sertifitseerimismärgiga. Kui põhikirja pole esitatud või kui see on puudustega või kui rahvusvahelise registreeringu omanik ei vasta ELi kollektiiv- või sertifitseerimismärgi taotleja nõuetele, saadab EUIPO selle kohta esialgse keeldumise teate. Juhul kui taotleja vastusest keeldumistele selgub, et taotleja ei saa olla ELi kollektiiv- või sertifitseerimismärgi omanik, käsitleb EUIPO rahvusvahelist registreeringut tavalise individuaalkaubamärgina ning tagastab enammakstud individuaal- ja kollektiiv- või sertifitseerimismärgi taotluste lõivude vahe.

1.2. Menetlus EUIPOs

Kohe pärast rahvusvahelise registreeringu teate saamist **avaldab** EUIPO **rahvusvahelise registreeringu andmed** ELi Kaubamärgibülletäänis.⁶⁷ Avaldatakse üksnes bibliograafilised andmed, sh kauba- ja teenusklasside numbrid ning info esimese ja teise keele kohta. Kaupade ja teenuste loetelu ei avaldata ning seda ei tõlgita kõigisse Euroopa Liidu keeltesse, nagu tehakse ELi kaubamärgi puhul. Andmete avaldamise kuupäev on samuti aluseks ELi kaubamärgi määruuses sätestatud mitmete tähtaegade arvestamisel.

Vorminõuetest kontrollib EUIPO üksnes seda, kas rahvusvahelises taotluses on märgitud teine keel, kas tegemist on kollektiiv- või sertifitseerimismärgiga ja kas on esitatud vanemuse nõue. Lisaks kontrollitakse kaupade ja teenuste loetelu selles osas, kas ELi suhtes piiratud loetelu sisaldub rahvusvahelise registreeringu põhi-loetelus ning kas loetelu vastab täpsuse ja selguse nõuetele.

EUIPO kontrollib rahvusvahelisi registreeringuid **absoluutsete keeldumispõhjuste** osas täpselt samuti nagu ELi kaubamärgi taotlusi. Kui kaubamärgi suhtes eksisteerivad absoluutsed keeldumispõhjused või esineb puudusi vorminõuetes, saadab EUIPO WIPO Rahvusvahelisele Büroole **ex officio teate esialgse keeldumise kohta**, milles määratakse tähtaeg, milleks rahvusvahelise registreeringu omanik võib esitada ametile oma seisukohad, peab kõrvaldama puudused ning vajaduse korral määrama esindaja. WIPO edastab teate rahvusvahelise registreeringu omanikule, vastus teatele tuleb aga saata otse EUIPOle ning ka edaspidine suhtlus

⁶⁷ ELKMMi artiklid 189 (3) ja 190 (1).

toimub vahetult EUIPOga. Kui taotleja ei suuda esialgse keeldumise teates esitatud nõudeid tähtajaks täita, keeldub EUIPO kõigi või osa kaupade ja teenuste suhtes õiguskaitse andmisest.

Tulenevalt Madridi protokollis sätestatud on EUIPO kohustatud võimalikest õiguskaitset välistavatest asjaoludest Rahvusvahelist Bürood teavitama 18 kuu jooksul alates WIPO rahvusvahelise registreeringu teatest. ELi kaubamärgi määrus kehtestab aga absoluutsete keeldumispõhjuste ekspertiisiks märksa lühema aja, nimelt üks kuu alates rahvusvahelise registreeringu andmete avaldamisest ELi Kaubamärgibülletäänis. Kui selleks ajaks ei ole esialgse keeldumise teadet väljastatud, saadab EUIPO Rahvusvahelisele Büroole teate selle kohta, et absoluutsete keeldumispõhjuste kontroll artikli 42 kohaselt on lõpetatud, kuid rahvusvahelise registreeringu kohta saab veel esitada vastulauseid ning kolmandate isikute seisukohti (*Interim Status of the Mark*).⁶⁸

Vaidlustusperiood, mille ajal võib esitada **vastulauseid** rahvusvahelise registreeringu Euroopa Liidu märkimise kohta, algab ühe kuu möödumisel rahvusvahelise registreeringu andmete esmasest avaldamisest ELi Kaubamärgibülletäänis ning kestab kolm kuud.⁶⁹ Vastulauseite laekumise korral saadab EUIPO WIPOle vastulaulsel põhineva esialgse keeldumise teate ning teavitab vastulauseitest ka rahvusvahelise registreeringu omanikku. Vaidlustusperiood on kindlalt fikseeritud ning ei sõltu sellest, kas EUIPO on saatnud absoluutsetel keeldumispõhjustel põhineva esialgse keeldumise teate või mitte. Vastaval juhul vaidlustusmenetlus peatatakse, kuni absoluutsetel keeldumispõhjustel põhinevas menetluses on tehtud lõplik otsus.

Kolmandate isikute vastuväiteid võib esitada kuni vaidlustusperioodi lõpuni või, kui vastulause on esitatud, kuni vaidlustusmenetluse lõppemiseni, kuid mitte hiljem kui eelnimetatud 18kuuse perioodi lõpuni. Kui EUIPO peab vastuväiteid õigustatuks, võib ta absoluutsetel keeldumispõhjustel põhineva esialgse keeldumise teate saata nimetatud 18 kuu jooksul isegi juhul, kui on eelnevalt teavitanud WIPOt absoluutsete keeldumispõhjuste ekspertiisi lõpetamisest.

Kui kõik menetlused EUIPOs on lõppenud ja rahvusvahelisele registreeringule antakse Euroopa Liidus täielikult või osa kaupade ja teenuste suhtes õiguskaitse, saadab amet WIPOle kaitse andmise avalduse (*Statement of Grant of Protection*) ning

⁶⁸ ELKMMi artikkel 193 (7).

⁶⁹ ELKMMi artikkel 196.

avaldab rahvusvahelise registreeringu ELi Kaubamärgibülletäänis **teist korda** (avaldatakse asjaolu, et ei ole teatatud rahvusvahelise registreeringu keeldumisest või on selline keeldumine tagasi võetud).⁷⁰ Sellest kuupäevast on rahvusvahelisel registreeringul sama toime kui registreeritud ELi kaubamärgil. Kui keeldumis- või vaidlustusmenetluse tulemusena rahvusvahelisele registreeringule õiguskaitset ei anta, saadab EUIPO WIPOle täieliku esialgse keeldumise kinnitamise teate.

Rahvusvaheliste registreeringute registrit peab WIPO Rahvusvaheline Büroo ning kõigi muudatuste tegemiseks (nt omaniku muutus, kaupade ja teenuste loetelu piiramine) tuleb sellekohane avaldus saata Rahvusvahelisele Büroole, mitte EUIPOle.

Kui rahvusvahelise registreeringu aluseks olnud põhitaotlus või põhiregistreering on viieaastase sõltuvusperioodi jooksul kaotanud kehtivuse ning selle tulemusena on rahvusvaheline registreering päritolumaleti taotlusel tühistatud, on Madridi protokoll artikli 9 *quinquies* alusel seda võimalik **muuta ELi kaubamärgi taotluseks**, millele jääb õiguste alguse kuupäevana kehtima rahvusvahelise registreeringu või hilisema märkimise kuupäev. Muutmise taotlus esitatakse ELi kaubamärgi taotluse vormil ning tasuma peab tavapärase lõivu ELi kaubamärgi taotluse esitamise eest.⁷¹

1.3. Rahvusvahelise registreeringu Euroopa Liidu märkimise muutmine liikmesriigi kaubamärgi taotluseks

Täpselt samuti kui ELi kaubamärki, on ka Madridi protokoll kohast rahvusvahelist registreeringut, milles on lepinguosalisena märgitud Euroopa Liit, võimalik muuta liikmesriigi kaubamärgi taotluseks, kui Euroopa Liidu märkimine on tagasi võetud, kehtivuse kaotanud või sellest on keeldutud.

Rahvusvahelise registreeringu omanikul on siinkohal võimalik valida kahe muutmisvariandi vahel.⁷² Sellisele mehhanismile viidatakse tihti kui „uuesti-otsustamise“ (*opting-back*) sättele ning see seisneb selles, et kui rahvusvahelise registreeringu Euroopa Liidu märkimine on tagasi võetud, kehtivuse kaotanud või sellest on keeldutud, võib rahvusvahelise registreeringu omanik nõuda Euroopa Liidu märkimise muutmist *kas*:

⁷⁰ ELKMMi artikkel 190 (2).

⁷¹ ELKMMi artikkel 204.

⁷² ELKMMi artikkel 202; Madridi kokkuleppe ja protokoll ühine juhend, reegel 24 (7).

- otse liikmesriigi ametisse esitatud riigisiseseks taotluseks või
- liikmesriigi hilisemaks märkimiseks rahvusvahelises registreeringus Madridi süsteemi alusel.

Nii riigisisese kaubamärgitaotluse kui liikmesriigi hilisema märkimise suhtes jäävad kehtima Euroopa Liitu märkiva rahvusvahelise registreeringu või hilisema märkimise kuupäev või prioriteedikuupäev ning vajadusel ka vastava liikmesriigi vanemskuupäev. Mõlemal juhul tuleb muutmistaotlus esitada EUIPOle, kasutades selleks ette nähtud rahvusvahelise registreeringu muutmise taotluse vormi. Muutmisest tuleneva hilisema märkimise taotluse võib esitada ka WIPO ametlikul vormil MM16. Kõik hilisema märkimisega seotud tasud makstakse Rahvusvahelisele Büroole, EUIPOle makstakse üksnes muutmislõiv.

2. Euroopa Liidu kaubamärgil põhinev Madridi protokoll kohane kaubamärgi rahvusvaheline registreerimine

Soovides laiendada kaubamärgi kaitset väljapoole Euroopa Liidu piire, on ELi kaubamärgi taotlejal või omanikul võimalik taotleda sama kaubamärgi rahvusvahelist registreerimist Madridi kokkuleppe protokoll alusel EUIPO kui päritoluameti kaudu. Seda siiski üksnes juhul, kui ELi kaubamärgi taotleja või omanik on Euroopa Liidu liikmesriigi kodanik või tal on Euroopa Liidus alaline elukoht või tegutsev tööstus- või kaubandusettevõtte. Seega mitte kõigil ELi kaubamärgi taotlejal ja omanikel ei ole õigust esitada rahvusvahelist taotlust.

Rahvusvahelise registreeringu taotlus võib põhineda nii registreeritud ELi kaubamärgil kui ELi kaubamärgi taotlusel. Taotlus esitatakse otse EUIPOle kaubamärgi taotleja või omaniku või tema esindaja poolt.

Taotluse esitamiseks tuleb kasutada ühte kahest järgmisest vormist:

- EUIPO vorm EM2 (soovitav on kasutada sellel põhinevat elektroonilist taotlusvormi ameti veebilehel⁷³), mida on võimalik täita kõigis Euroopa Liidu ametlikes keeltes, sh eesti keeles, kuid ära peab olema märgitud üks kolmest Madridi protokoll ametlikust keelest (inglise, prantsuse või hispaania), milles EUIPO edastab taotluse WIPOle. Ka kaupade ja teenuste loetelu võib olla esitatud näiteks eesti keeles, kuid juhul kui taotleja ei lisa taotlusele loetelu tõlget ühte Madridi protokoll keelde, peab ta volitama EUIPO seda tõlkima;
- WIPO vorm MM2 inglise, prantsuse või hispaania keeles.

⁷³ <https://euipo.europa.eu/ohimportal/et/international-application-forms>.

EUIPO kontrollib taotlust ning edastab selle elektrooniliselt WIPO Rahvusvahelisele Büroole. Kui taotlus vastab nõuetele ning lõivud on õigeaegselt laekunud, kantakse kaubamärk WIPO Rahvusvahelise Büroo registrisse ning teade selle kohta edastatakse kõigile märgitud riikide ametitele.

Lõivud seoses rahvusvahelise taotluse esitamisega EUIPO kui päritoluameti kaudu:

- EUIPOle makstakse rahvusvahelise taotluse esitamise lõiv;
- WIPO Rahvusvahelisele Büroole makstavad lõivud rahvusvahelise taotluse esitamise eest sõltuvad paljudest teguritest – kaupade ja teenuste klasside arv, kas tegemist on mustvalge või värvilise märgiga, märgitud riikide arv, kusjuures osa lepinguosalisi riike on kehtestanud individuaallõivud, mis riigiti võivad olla väga erinevad. Õige summa väljaarvutamiseks tuleks kasutada lõivukalkulaatorit WIPO veebilehel.⁷⁴ Lõivud tuleb maksta otse WIPO Rahvusvahelisele Büroole, EUIPO tagastab taotlejale kõik ametile makstud WIPO lõivud.

Tulenevalt viieaastasest sõltuvusperioodist on EUIPO kohustatud teavitama Rahvusvahelist Bürood kõigist selle aja jooksul toimuvatest ELi kaubamärki puudutavatest muudatustest, mis mõjutavad kaubamärgi kaitse ulatust, esmajoones kaupade ja teenuste loetelu piirangutest ning kaubamärgi kehtivuse lõppemisest. Juhul kui põhitaotluseks või põhiregistreeringuks olev ELi kaubamärk kaotab viieaastase sõltuvusaja jooksul kehtivuse kas kõigi või osa kaupade/teenuste suhtes, kaotab samas ulatuses õiguskaitse ka rahvusvaheline registreering.

Selleks et laiendada rahvusvahelise registreeringu kaitset riikidesse, mida algses taotluses märgitud ei olnud, ei ole vaja esitada uut rahvusvahelist taotlust. Riike on võimalik lisada hilisema märkimise nõudega, mille võib esitada kas EUIPO kaudu või otse WIPO Rahvusvahelisele Büroole.

⁷⁴ <http://www.wipo.int/madrid/en/fees/calculator.jsp>.

V ELEKTRONILINE SUHTLUS JA AVALIK TEAVE

1. Elektrooniline suhtlus ja veebiteenused

EUIPO suhtlus kaubamärgitaotlejate ja omanikega toimub peamiselt elektroonilisel teel. ELi kaubamärgisüsteemi kasutajad saavad registreeruda isikliku turvatud kasutajaportaali User Area kasutajateks, mis võimaldab hallata enda kaubamärgitaotlusi ja registreeritud kaubamärke ning pakub ligipääsu mitmesugustele veebiteenustele. Muu hulgas on võimalik esitada taotlusi, pikendada kaubamärgi kehtivust, esitada vaidlustusavaldusi ja avaldusi kaubamärgi tühistamiseks, taotleda eri registrikannete tegemist jne. User Area kasutajatele saadab EUIPO kõik menetlust puudutavad teated selle platvormi kaudu. E-posti kasutab amet ainult mitteametlikuks suhtluseks.

Kasutajatele pakutavate veebiteenuste hulka kuulub ka automaatne jälgimisteenus, mis võimaldab tellida teavitusi valitud kaubamärgitaotluste staatusemuudatustest (kasulik abivahend, et mitte mööda lasta huvipakkuva kaubamärgitaotluse vaidlustusperioodi). Samuti on võimalik kasutada kaupade ja teenuste loetelu haldamisvahendit, mille abil saab koostada ja salvestada kaupade ja teenuste loetelu, jälgida muudatusi ühtlustatud andmebaasis ning teha ettepanekuid terminite lisamiseks andmebaasi.

EUIPO pöörab suurt tähelepanu avalikkuse intellektuaalomandialasele harimisele, võimaldades kasutajatele ligipääsu arvukatele veebikursustele. Kursuseid pakutakse eri tasemel kasutajatele ja eri sihtrühmadele – nii algajatele kaubamärgitaotlejatele kui intellektuaalomandi valdkonna professionaalidele, sealhulgas liikmesriikide ametite töötajatele.

Kuna kogu dokumendihaldus on elektrooniline, väljastab EUIPO ka taotluste, registreerimistunnistuste ja muude dokumentide koopiaid ainult elektrooniliselt. Vajadusel saab siiski taotleda registreerimistunnistuse kinnitatud ja kinnitamata ära kirju. Neid võib olla vaja näiteks juhul, kui ELi kaubamärgi taotluse alusel soovitakse esitada prioriteedinõue riigis, mille amet ei aktsepteeri viidet EUIPO andmebaasile. Kinnitatud ära kirja saab taotleda EUIPO veebilehel toimikuga tutvumise päringu kaudu.

2. Perioodilised väljaanded

ELi Kaubamärgibülletään (EUTM Bulletin) – EUIPO ametlik väljaanne, mida avaldatakse iga päev ameti veebilehel. Bülletäänis avaldatakse ELi kaubamärgi taotlusi, registreeringuid, registrikandeid ning muid andmeid, mille avaldamine on ELi kaubamärgi määruse või rakendusmäärusega ette nähtud. Bülletäänis kasutatakse WIPO standardile vastavaid numberkoode kaubamärkidega seotud bibliograafiliste andmete identifitseerimiseks. ELi kaubamärgibülletään on kättesaadav otsinguvahendi eSearch plus kaudu, lisatud juhendist (ka eesti keeles) leiab detailse informatsiooni bülletääni struktuuri ja kasutatud koodide kohta.

Ameti Teataja (Official Journal) – kord kuus avaldatav ametlik väljaanne, mis sisaldab EUIPO tegevdirektori üldisi teadaandeid ning muud ELi kaubamärgi määruse ja selle rakendamise seotud teavet. Ameti Teataja avaldatakse elektrooniliselt ameti viies töökeeles.

Aastaraamat (Annual Report) – ülevaade EUIPO tegevusest aasta jooksul koos statistiliste andmetega ning tulevikuplaanidest.

Alicante Uudised (Alicante News) – kord kuus ilmuv veebiajaleht, milles kajastatakse EUIPO uudiseid, uuemat kohtupraktikat ning intellektuaalomandi üldisemaid küsimusi.

Kõik eelnimetatud väljaanded ilmuvad elektrooniliselt ja on tasuta kättesaadavad EUIPO veebilehel. Lisaks avaldab EUIPO mitmesuguseid juriidilisi tekste ja õiguslikke teemasid käsitlevaid väljaandeid.

3. Avalikud andmebaasid

eSearch plus⁷⁵ – EUIPO keskne andmebaas, mis sisaldab teavet ELi kaubamärgi taotluste ja registreeringute kohta ning Madridi süsteemi alusel tehtud rahvusvaheliste registreeringute kohta, milles on märgitud Euroopa Liit. Andmebaasis saab teha otsinguid paljude kriteeriumide alusel ning jälgida ELi kaubamärkide staatust. Andmebaas võimaldab ligipääsu ka ELi kaubamärkide e-toimikutele, sh kogu EUIPO ja kaubamärgiomaniku ja/või tema esindaja vahelisele mittekonfidentsiaalsele kirjavahetusele. Lisaks ELi kaubamärkidele saab andmebaasist otsida teavet ka disainilahenduste, omanike, esindajate ja bülletäänide kohta.

⁷⁵ <https://euipo.europa.eu/eSearch/>.

eSearch case law⁷⁶ – otsinguvahend, mille kaudu saab otsida EUIPO, üldkohtu, Euroopa Kohtu ja riiklike kohtute otsuseid.

TMview⁷⁷ – otsinguvahend, mis võimaldab otsida mitmete riikide riigisiseseid kaubamärke, ELi kaubamärke ja rahvusvahelisi registreeringuid. 2018. aasta seisuga pakub TMview ligipääsu 61 ameti kaubamärkide andmebaasile üle maailma. Lisaks kõigi ELi liikmesriikide ametitele ja EUIPOle on TMviewga liitunud USA, Venemaa, Kanada, Jaapani jpt ametid ning WIPO.

TMclass⁷⁸ – kaupade ja teenuste klassifitseerimise abivahend, mis aitab otsida ja klassifitseerida kaubamärgi kaitse taotlemiseks nõutavaid kaupu ja teenuseid. Andmebaasi on koostatud EUIPO ja ELi liikmesriikide ametite ühtlustatud andmebaas ning paljude teiste riikide ametite klassifitseerimise andmebaasid. TMclassi abil saab ka tõlkida kaupade ja teenuste loetelu, kontrollida, milliseid termineid osalevad ametid kaupade ja teenuste loetelus aktsepteerivad, ning võrrelda andmebaaside termineid omavahel.

Similarity⁷⁹ – otsinguvahend, mille abil saab hinnata, kas osalevad intellektuaalomandiametid (EUIPO ja osad liikmesriikide ametid) käsitavad asjaomaseid kaupu ja teenuseid samaliigilistena või erinevatena. Töövahendi eesmärk on kajastada eri ametite praktikad, kuid andmebaasis esitatud võrdlustulemused ei ole juriidiliselt siduvad ühelegi osapoolele.

⁷⁶ <https://euipo.europa.eu/eSearchCLW/>.

⁷⁷ <https://www.tmdn.org/tmview/welcome.html?lang=et>.

⁷⁸ <http://tmclass.tmdn.org/ec2/?lang=et>.

⁷⁹ <https://euipo.europa.eu/sim/?lang=et>.

